

ПРАВИЛА НА ПЛАТЕЖНА СИСТЕМА БИСЕРА6

Резюме:	Този документ описва правилата за работа на платежна система БИСЕРА6 за изпълнение на клиентски преводи в лева, предназначени за изпълнение в определен момент или незабавно
Версия:	3.4
Причина за издаване:	Промени на правилата на платежната система БИСЕРА6 във връзка с миграцията на небюджетните плащания като пакетни плащания
В сила от:	01.01.2022 г.

Съдържание

1	Въведение	4
1.1	Предназначение на документа	4
1.2	Основание за разработването и издаването на документа	4
1.3	Задължително приложение	4
1.4	Предмет на регулиране	5
1.5	Приемане и изменения	5
1.6	Връзка с други нормативни актове и правила	5
1.7	Определения	5
2	Основни положения	9
2.1	Платежна система БИСЕРА6	9
2.2	Цени и ценова политика	9
2.3	Основни функции на БИСЕРА6	9
2.4	Права и задължения на БОРИКА АД	10
3	Участие в БИСЕРА6	11
3.1	Участници	11
3.2	ДПУ с право на достъп	11
3.3	Критерии за участие и достъп	11
3.4	Права и задължения на участниците в БИСЕРА6	12
3.5	Процедура за включване в БИСЕРА6	14
3.6	Временно ограничаване на участието в БИСЕРА6	15
3.7	Условия за прекратяване на участие в БИСЕРА6	16
4	Обхват на платежните услуги на БИСЕРА6	17
4.1	Основни положения	17
4.2	Платежна услуга незабавни плащания в лева	18
4.3	Платежна услуга пакетни плащания в лева	25
4.4	Платежна услуга бюджетни и небюджетни плащания	28
5	Сетълмент	30

5.1	Основни принципи	30
5.2	Процедура за сетълмент на незабавни и пакетни плащания	30
5.3	Сетълмент на бюджетните и небюджетни плащания.....	34
6	Предоставяна информация от БИСЕРА6	38
6.1	Информация за обработваните плащания.....	38
6.2	Обобщена информация за сетълмента.....	38
6.3	Статистическа информация	39
6.4	Информация за достъпните участници чрез БИСЕРА6	39
6.5	Пренос на информация чрез БИСЕРА6	39
6.6	Електронен портал за сигурен обмен на документи.....	39
7	Архивиране на информацията в БИСЕРА6	39
8	Сигурност и защита.....	39
8.1	Защита на информацията от неправомерен достъп или злоупотреба.....	39
8.2	Работа в извънредни ситуации	40
8.3	Непрекъсваемост на дейността	41
8.4	Център за помощ	41
9	Допълнителни разпоредби	42

1 Въведение

БОРИКА АД е в основата на технологичната инфраструктура на платежната индустрия в България. Приоритет на компанията е да осигури надеждна, сигурна и съвременна платежна среда за доставчиците на платежни услуги и да предложи модерни и иновативни технологични решения в полза на участниците в системата и респективно на техните крайни клиенти.

В унисон с европейските тенденции на дигитализация и цифровизация, БОРИКА АД непрекъснато се развива и се стреми чрез стратегическа инвестиция в модерна централна инфраструктура да реализира и предложи достъп до по-бързи и евтини платежни инструменти за българските потребители и бизнес.

Въвеждането на електронни плащания в лева с незабавен или близък до незабавния ефект, в синхрон с единния европейски стандарт и с обработка 365 дни в годината, 24 часа в денонощието и 7 дни в седмицата, ще позволи безпроблемно адаптиране на платежна система БИСЕРА6 към получаването и нареждането на плащания в евро с оглед бъдещото приемане на страната в Европейския паричен съюз.

1.1 Предназначение на документа

Тези правила са предназначени за БОРИКА АД, Българска народна банка (БНБ) и доставчиците на платежни услуги, получили достъп до БИСЕРА6 за предаване и получаване на нареждания за превод и друга платежна информация.

Документът регламентира основните принципи на управление, администриране и опериране на платежната система, условията за участие и достъп, обхвата на предоставяните услуги и процедурите, свързани с обработката на нареждания за превод на суми под 100 000,00 лева.

1.2 Основание за разработването и издаването на документа

Документът е разработен и се издава на основание на чл. 127 от Закона за платежните услуги и платежните системи.

1.3 Задължително приложение

Правилата са задължителни за БОРИКА АД, за участниците и за институциите, получили достъп до платежната система.

Неразделна част от правилата са и следните документи:

Технически спецификации:

- Приложение 1 „Интерфейсни спецификации – достъп и обмен на данни чрез БИСЕРА6 ”;
- Приложение 1а „Интерфейсни спецификации на БИСЕРА6 – незабавни плащания”;
- Приложение 1b „Интерфейсни спецификации на БИСЕРА6 – пакетни плащания”.

Приложения:

- Приложение 2 „Правила за работа при извънредни ситуации”;
- Приложение 3 „Вътрешни правила за организация на дейността”;
- Приложение 4 „Правила за управление на финансови и операционни рискове“

- Приложение 5 „График за работа на БИСЕРА6“;
- Приложение 6 „Уведомление за технически проблем при участник“;
- Приложение 7 „Форма за заявяване на участие в БИСЕРА6“;
- Приложение 7а „Заявление от ДПУ с право на достъп в БИСЕРА6“;
- Приложение 8 „Тарифа на услугите за доставчици на платежни услуги“.

1.4 Предмет на регулиране

Тези правила определят начина за извършване на клиентски преводи чрез платежната система за суми под 100 000,00 лева, както и обмена на друга информация, свързана с платежните операции.

1.5 Приемане и изменения

Правилата на БИСЕРА6 и последващи изменения в тях се приемат от Съвета на директорите на БОРИКА АД.

Техническите спецификации на БИСЕРА6 и измененията в тях се утвърждават от Комитета за технически стандарти на БОРИКА АД. Мандатът на Системния оператор за внасяне на изменения в техническите спецификации е с шестмесечно предизвестие. Изпълнителното ръководство на Оператора уведомява Съвета на директорите при утвърждаване на нови и изменение на съществуващи технически спецификации.

Участниците в системата се уведомяват по електронен път от Оператора при всяка настъпила промяна в правилата на системата.

1.6 Връзка с други нормативни актове и правила

- Закон за платежните услуги и платежните системи (ЗПУПС);
- Наредба № 3 на БНБ 18 април 2018 г. за условията и реда за откриване на платежни сметки, за изпълнение на платежни операции и за използване на платежни инструменти;
- Наредба № 13 на БНБ от 18 август 2016 г. за прилагането на международен номер на банкова сметка и за БАЕ кодове;
- Наредба № 16 на БНБ от 29 март 2018 г. за издаване на лицензи и одобрения, за вписване в регистъра по чл. 19 от Закона за платежните услуги и платежните системи и за изискванията към дейността на операторите на платежни системи с окончателност на сетълмента;
- Правила и процедури за работа на RINGS;
- Директива 98/26/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 1998 г. относно окончателността на сетълмента в платежните системи и в системите за сетълмент на ценни книжа, изменена с Директива 2009/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г.

1.7 Определения

По смисъла на настоящите правила:

Агент по сетълмент – сетълмент на бюджетни плащания се извършва посредством сметки за сетълмент на участниците в платежната система RINGS, оперирана от БНБ, а сетълмент на незабавни и пакетни плащания се извършва чрез прехвърляне на средства по партидите на участниците при Оператора, който регистрира изпълнението на плащанията.

Банка е кредитна институция, получила лиценз от БНБ за извършване на банкова дейност, клон на банка от държава членка, извършващ дейност на територията на

Република България по реда на чл. 20 и 21 от Закона за кредитните институции и клон на банка от трета държава, получила лиценз от БНБ за извършване на банкова дейност на територията на Република България чрез клон.

БАЕ код е предоставен от БНБ код, представляващ последователност от букви и цифри, който еднозначно определя съответната БАЕ в Република България.

Бизнес адресируема единица (БАЕ) е доставчик на платежни услуги по чл. 9, ал. 1 от Наредба № 13 на БНБ или друго място на дейност на банка на територията на Република България.

Бизнес идентификационен код (BIC) е код, предоставен от SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) на финансови и нефинансови институции по стандарт ISO 9362.

Вальор е референтна дата, използвана от доставчик на платежни услуги за изчисляване на лихвите по средствата, с които е задължена или заверена платежната сметка. Когато не е договорено олихвяване на платежната сметка, вальор е датата, на която доставчикът на платежни услуги е длъжен да задължи или завери платежната сметка.

Вътрешен превод е превод между ползватели на платежни услуги, обслужвани от един и същ ДПУ.

Доставчици на платежни услуги (ДПУ) са банки по смисъла на Закона за кредитните институции, дружества за електронни пари и платежни институции, лицензирани да предоставят платежни услуги съгласно Закона за платежните услуги и платежните системи.

Допълнителни опционални услуги (AOS) включват използването на списък от опционални полета в съобщенията, които могат да се заявяват от всеки участник в БИСЕРА6.

Заявка за сетълмент в RINGS е нареждане от БИСЕРА6 към RINGS, чрез което се заверяват или задължават сметки за сетълмент при БНБ на участниците в БИСЕРА6. Заявката за сетълмент е резултат от многостранно нетиране на взаимните задължения на участниците в БИСЕРА6.

Заявка за ликвидност в RINGS е нареждане от БИСЕРА6 към RINGS, чрез което се заверява или задължава специалната сметка на Оператора в RINGS, в резултат на което се заверяват или задължават партидите на участниците срещу сметките им за сетълмент при БНБ.

Клиентски превод е превод, при който първоначален инициатор и/или краен получател е ползвател на платежни услуги.

Междубанков превод е превод между ползватели на платежни услуги, обслужвани от два различни доставчика на платежни услуги.

Нареждане за превод в БИСЕРА6 е всяко нареждане на участник в системата да предостави на разположение на получателя парична сума чрез записване по сметките при агента по сетълмента, водещо до поемане или изпълнение на задължение за плащане съгласно настоящите правила.

Нареждане за незабавен превод е нареждане за превод от ДПУ на платеца – участник в системата, което се изпълнява незабавно от БИСЕРА6 чрез предоставяне на средствата по партидата на ДПУ на получателя – участник в системата, съгласно настоящите правила.

Националната Картова и Платежна Схема (НКПС) е система от правила, процедури, политики и стандарти за определяне и управление на картовите и платежни услуги, предлагани в рамките на Схемата от Участници в Схемата.

Незабавно плащане означава плащане в лева в съответствие с документа „Програма за незабавни плащания чрез сметка“ на НКПС, което може да бъде изпълнявано 24 часа в денонощието, всеки календарен ден в годината, с незабавна обработка и заверяване на сметката на получателя с потвърждение на платеца в рамките на 10 секунди след инициране на плащането.

Оператор е системен оператор, който носи юридическа отговорност за функционирането на платежната система.

Пакетно плащане е нареждане на участник в системата, прието пакетирано във файл, съдържащ едно или повече нареждания за превод, който се разопакова от БИСЕРА6 и се предава за обработка към ДПУ на получателя – участник в системата, незабавно (като индивидуални незабавни кредитни преводи) или пакетно.

Платежно нареждане е всяко нареждане от платеца или получателя към доставчика на платежни услуги, с което се разпорежда изпълнението на платежна операция.

Платежна система е система за прехвърляне на средства, функционираща въз основа на формални и стандартизирани процедури и общи правила за обработка, клиринг и/или сетълмент на платежни операции.

Платежна операция е действие, предприето от платеца или от негово име или от получателя, по внасяне, прехвърляне или теглене на средства, независимо от основното правоотношение между платеца и получателя.

Платец е физическо или юридическо лице, което е титуляр на платежна сметка и разпорежда изпълнението на платежно нареждане по тази сметка, а когато липсва платежна сметка - физическо или юридическо лице, което дава платежно нареждане.

Получател е физическо или юридическо лице, определено като краен получател на средства, които са предмет на платежна операция.

Партида на участник е сметка за сетълмент на участник в системата при Оператора за обработка на приетите нареждания за незабавни и пакетни преводи. Средствата по партидите на участниците се държат по специална сметка на Оператора при БНБ.

Предплатен модел на сетълмент е модел, при който участниците предварително осигуряват парични средства за обезпечаване на плащанията си в партида към специалната сметка на БОРИКА АД в БНБ. Паричните средства се използват за уреждане на задълженията на участниците, възникнали при изпълнение на незабавни и пакетни плащания. Моделът не е приложим при бюджетни плащания.

Сетълмент за незабавни и пакетни плащания е прехвърляне на парични средства между партидите на участниците в специалната сметка на Оператора. За бюджетни плащания е прехвърляне на парични средства между водени в БНБ сметки за сетълмент в лева на участниците.

Сметка за сетълмент е сметка на участник в системата при БНБ, използвана за съхранение на парични средства и за изпълнение на бюджетни плащания или партида на участник при Оператора за обработка на нареждания за незабавни и пакетни плащания.

Специална сметка е сметка на БОРИКА АД в RINGS, по която участниците в платежната система осигуряват собствени средства с цел осъществяване на сетълмент по предплатен модел. Средствата в специалната сметка не са част от имуществото на Оператора, а са собственост на участниците. Съхранението на средствата по специалната сметка е в БНБ.

Системен ден е предварително определен интервал от време, през който се приемат и обработват нареждания за превод и заявки за сетълмент от системните оператори и се извършва сетълмент в RINGS.

Системен цикъл е предварително определен интервал от време в рамките на системния ден, през който се получават, валидират и приемат нареждания за превод и друга платежна информация за изпълнение в текущия системен цикъл. Системният цикъл завършва с изпълнение на една или повече заявки за сетълмент в RINGS за включените в системния цикъл нареждания за превод и предоставяне на резултатите от сетълмента и друга платежна информация на участниците. В рамките на системния ден има няколко системни цикъла съгласно графика на системата.

Система за Електронни Бюджетни РАЗплащания (СЕБРА) е система за наблюдение на иницираните плащания от включените в нея бюджетни организации и за управление на плащанията в рамките на предварително зададени лимити.

Цикъл за осигуряване на ликвидност е предварително определен интервал от време в рамките на системния ден, в който Операторът обработва операции за прехвърляне на средства между партидата на участник и неговата сетълмент сметка в RINGS с цел поддържане на предварително определени нива на наличност. В рамките на системния ден може да има няколко цикъла за осигуряване на ликвидност съгласно графика на системата.

Работен ден е всеки календарен ден, определен като официален работен ден в България.

RINGS (Real-time INterbank Gross-settlement system) е система за брутен сетълмент в реално време в БНБ, която извършва прехвърляне на парични средства в лева между сметките за сетълмент на участниците в нея окончателно, индивидуално (трансакция по трансакция) и в реално време след приемане от системата на нареждането за превод.

R-трансакции са т.нар. операции за обработка на изключенията, при невъзможност на една от участващите страни в платежния процес да обработи съобщението по нормалния начин.

2 Основни положения

2.1 Платежна система БИСЕРА6

- 2.1.1 **БИСЕРА6** е платежна система за обслужване на клиентски преводи в лева, предназначени за изпълнение в определен момент или незабавно, осигуряваща окончателност на сетълмента. Системата обработва платежни нареждания за превод за суми под 100 000,00 лева, инициирани от участниците в нея – банки и други лицензирани доставчици на платежни услуги.
- 2.1.2 **Оператор** на платежната система е БОРИКА АД, вписано в Регистъра на лицензираните оператори на платежни системи с окончателност на сетълмента, съгласно Закона за платежните услуги и платежните системи.
- 2.1.3 Платежната система БИСЕРА6 е собственост на БОРИКА АД.
- 2.1.4 **БОРИКА АД** организира, оперира, поддържа и развива БИСЕРА6.
- 2.1.5 БНБ е надзорният орган, който следи за спазване на нормативните изисквания към платежната система БИСЕРА6.
- 2.1.6 В ролята си на оператор на платежната система БОРИКА АД отговаря за функционирането на платежната система БИСЕРА6 в съответствие с изискванията на приложимото законодателство.
- 2.1.7 Договорните отношения, свързани с участието в БИСЕРА6, се регулират от българското законодателство.

2.2 Цени и ценова политика

Предлаганите от БИСЕРА6 услуги се осигуряват въз основа на сключен Рамков договор с всеки участник и срещу заплащане на такси, съгласно действащата Тарифа за доставчици на платежни услуги на БОРИКА АД.

Цените на предлаганите услуги чрез платежната система се определят от Съвета на директорите на БОРИКА АД.

2.3 Основни функции на БИСЕРА6

БИСЕРА6 е отворена за приемане на нареждания за превод и друга платежна информация 24 часа в денонощието, 7 дни в седмицата, 365 дни в годината.

Системата осигурява приемането, валидирането и обработката на постъпилата информация и предаването на информация за резултата от сетълмента на приетите нареждания за превод към инициатора и получателя на превода.

Сетълментът на приетите от БИСЕРА6 бюджетни плащания се изпълнява в системата за брутен сетълмент в реално време RINGS на БНБ.

Сетълментът на приетите от БИСЕРА6 незабавни и пакетни плащания се изпълнява чрез специалната сметка на БОРИКА АД в Платежния модул RINGS.

По предварително определен график БИСЕРА6 подава към RINGS заявка за сетълмент на получените резултати от изчисляването на многостранна основа на взаимните задължения на участниците в системата и заявки за осигуряване на ликвидност с цел управление на наличностите на участниците в специалната сметка на Оператора в RINGS. Графикът на системата е дефиниран в Приложение 5 „График за работа на БИСЕРА6”.

Осигурява обработката на нареждания за превод по вътрешни преводи, както и пренос на друга платежна информация, подадена в БИСЕРА6.

2.4 Права и задължения на БОРИКА АД

Определя условията за участие и достъп до системата и еднакво качество на услугите.

Разработва правилата и процедурите за работа на платежната система.

Осъществява контрол за спазването и прилагането на правилата за работа с БИСЕРА6.

Осигурява достъп на участниците до правилата на БИСЕРА6, както и до всяка друга оперативна информация, отнасяща се до работата на системата.

Управлява средствата по партидите на участниците съгласно предварително зададени от участника параметри в специалната сметка на Оператора и осигурява процеса на незабавен сетълмент на плащанията.

Осигурява технически, персонални и организационни условия за безпроблемно предоставяне на услугите от БИСЕРА6.

При внасяне на промени в системата предварително уведомява всички участници и осигурява необходимото време за подготовка и условия за тестване.

Поддържа съобщенията за пренос на информацията в съответствие със SWIFT FIN съобщенията и стандарт ISO 20022.

Осигурява постоянна среда за провеждане на тестове с участниците.

Осигурява нормална работа на системата и съдейства за отстраняването на възникнали технически проблеми при участниците.

Осигурява възможност за извършване на сетълмент на бюджетните плащания в деня на вальора.

Осигурява възможност за извършване в режим 24/7/365 на сетълмент на незабавните и на пакетните плащания.

Разработва, поддържа и прилага процедури за анализ, контрол и управление на рисковете в системата.

Разработва и поддържа процедури по вземане на решения във връзка с управлението на БИСЕРА6 и адекватното функциониране на системата за вътрешен контрол и управление на риска.

Разработва и поддържа процедури и технически средства за действия при извънредни ситуации.

Осигурява надеждна защита срещу неправомерен достъп или употреба на постъпващата и съхраняваната в БИСЕРА6 информация.

Поддържа статистика на плащанията и предоставя отчети на БНБ за операциите на БИСЕРА6 и за допълнителните дейности на Оператора в съответствие с изискванията на Наредба № 16 на БНБ от 29 март 2018 г.

Уведомява незабавно БНБ съгласно Наредба № 16 от 29 март 2018 г. в случаи на възникване на събития, които могат да имат отношение към управлението и оперирането на платежната система.

---

3 Участие в БИСЕРА6

3.1 Участници

3.1.1 Участници в БИСЕРА6 могат да бъдат:

- 1) Българска народна банка;
- 2) Централна банка на държава членка на ЕС;
- 3) Банка, получила лиценз от БНБ за извършване на банкова дейност;
- 4) Клон на банка от трета държава, получил лиценз от БНБ по реда на чл. 17 от Закона за кредитните институции;
- 5) Клон на банка от държава членка, извършващ дейност на територията на Република България по реда на чл. 20 и 21 от Закона за кредитните институции.

3.2 ДПУ с право на достъп

3.2.1 ДПУ с право на достъп в БИСЕРА6 могат да бъдат:

- Лицата по т. 3.1, 3-5, платежни институции и дружества за електронни пари, които имат право съгласно националното законодателство (по място на установяване) да предоставят платежни услуги;
- Платежни институции, дружества за електронни пари или други доставчици на платежни услуги от страна от ЕС или страна от ЕИП, лицензирани за предоставяне на платежни услуги, извършващи дейност на територията на Република България директно, чрез клон или представител;
- Кредитни институции/банки, лицензирани в страни от ЕС или страни от ЕИП за предоставяне на платежни услуги, извършващи дейност на територията на Република България с уведомление за свободно предоставяне на услугите, съгласно взаимното признаване на единния европейски паспорт.

3.2.2 ДПУ с право на достъп сключват тристранно споразумение с участник и Оператора за осъществяване на сетълмента на обработваните нареждания за превод чрез БИСЕРА6 и получаване на друга свързана информация.

3.2.3 Достъп до БИСЕРА6 има Министерството на финансите чрез СЕБРА – за обработка на нареждания за превод по одобрени заявки за плащане на бюджетни организации и предаването им към доставчика на платежни услуги на получателя.

3.3 Критерии за участие и достъп

3.3.1 Участниците и ДПУ с право на достъп отговарят на следните условия:

- 1) Да имат банков идентификационен код (BIC), предоставен от SWIFT;
- 2) Да имат индивидуален БАЕ код, предоставен от БНБ (необходим за изпълнение на бюджетни плащания);
- 3) Разполагат с необходимата информационно-техническа инфраструктура за свързване с БИСЕРА6 и за подаване на нареждания за превод за изпълнение от системата, съгласно приложимите Технически спецификации към настоящите правила;
- 4) Провели са необходимите тестове, изисквани от Оператора;
- 5) Изготвят свои Вътрешни правила за работа със системата;
- 6) Разполагат с необходимия брой квалифициран персонал за работа с БИСЕРА6.

3.3.2 Технически изисквания

- 1) Разполагат с криптирана връзка за директно телекомуникационно свързване с БОРИКА АД;
- 2) Притежават издадени от БОРИКА АД цифрови сертификати и удостоверения за електронен подпис B-trust за достъп до БИСЕРА6 и за подписване на съобщения.

3.3.3 Изисквания за сигурност и защита

- 1) Всеки участник в БИСЕРА6 разработва и поддържа организационни и информационни процедури за защита при работа със системата;
- 2) Системите на участниците в БИСЕРА6 трябва да осигуряват възможност за проследяване обработката на всяко нареждане за превод;
- 3) Участниците извършват контрол за сигурност и защита на информацията си срещу неправомерен достъп или употреба. Те носят изключителна отговорност за адекватната защита на поверителността, целостта и наличността на техните системи;
- 4) Информацията, свързана с дейността на БИСЕРА6, до която участниците имат достъп, се използва единствено за целите, установени с настоящите правила. Участниците са длъжни да пазят поверителността на такава информация, освен ако БОРИКА АД не даде изрично своето писмено съгласие за разкриване;
- 5) Служителите, работещи с БИСЕРА6, трябва да са информирани и периодично обучавани за процедурите за сигурност и защита;
- 6) Участниците гарантират, че трети лица, на които те предлагат услуги или подизпълнението на задачи, които оказват или могат да окажат въздействие върху изпълнението на техните задължения, са свързани с изискванията за поверителност.

3.4 Права и задължения на участниците в БИСЕРА6

3.4.1 Участници:

Предават и получават нареждания за превод директно от и към БИСЕРА6.

Предават и получават друга платежна информация, свързана с изпълнението на плащанията през системата.

Имат разкрита от БНБ сметка за сетълмент в Платежния модул на RINGS.

Притежават партида в специалната сметка на БОРИКА АД за целите на сетълмента на незабавните и на пакетните плащания.

Получават информация за резултатите от сетълмента на приетите от БИСЕРА6 нареждания за превод.

Получават информация във всеки един момент за наличностите по партидата си в Специалната сметка на Оператора.

Участниците в системата могат да предоставят право на достъп на лицензирани доставчици на платежни услуги.

Разработват свои вътрешни правила за работа с БИСЕРА6, които са в съответствие с изискванията на тези правила. Във вътрешните си правила всеки участник ясно дефинира лицата, имащи достъп до системата, техните права и отговорности.

Спазват договора за участие, правилата и графика за работа на БИСЕРА6.

Насочват към БИСЕРА6 нареждания за превод, съставени въз основа на редовно съставен платежен документ на хартиен носител или електронно съобщение, като отбелязват времето за тяхното изпращане и получаване.

Поддържат в изправност собствените си системи за обработка на информацията и достъп до БИСЕРА6.

Осигуряват непрекъсваемост на работата на системите си за връзка с БИСЕРА6 и правила за работа при извънредни ситуации.

Отговарят на изискванията за осигуряване на информационната сигурност при плащането.

Съхраняват нарежданията към платежната система в електронен и/или хартиен носител, без възможност за корекция на данните и в срока, предвиден от Закона за платежните услуги и платежните системи.

Уведомяват незабавно БОРИКА АД при възникване или вероятност от възникване на технически проблем, възпрепятстващ го да осъществи връзка или подаде нареждания за превод към БИСЕРА6. За целта участникът попълва и подава писмено към БОРИКА АД Приложение 6 „Уведомление за технически проблем при участник“.

Участват в организираните от оператора на БИСЕРА6 тестове при въвеждане на промени в системата.

Редовно заплащат дължимите суми за извършените услуги.

Поддържат наличност по сетълмент-сметката си в БНБ и по партидата в Специалната сметка на БОРИКА АД, достатъчна за извършване на сетълмент на плащанията, включително и за сетълмента на плащанията на доставчиците на платежни услуги с право на достъп, с които имат договорни отношения.

3.4.2 ДПУ с право на достъп

Предават и получават нареждания за превод и друга платежна информация от и към БИСЕРА6 чрез Участник в системата.

Сетълментът на изпълнените нареждания за превод от/към ДПУ с право на достъп се извършва чрез сетълмент сметката/партидата на участника.

ДПУ с право на достъп сключват тристранно споразумение с участник и Оператора, за да нареждат и/или получават нареждания за превод и друга платежна информация чрез БИСЕРА6.

Получават информация за резултатите от сетълмента на приетите от БИСЕРА6 нареждания за превод.

Участникът в БИСЕРА6 е отговорен за изпълнението на нарежданията за превод на ДПУ с право на достъп.

Спазват тристранното споразумение, правилата и графика за работа на БИСЕРА6.

ДПУ с право на достъп могат да имат автономен или подчинен достъп до централната платежна инфраструктура на БИСЕРА6, което се регламентира със споразумението по т. 3.2.2.

Участникът установява подходящи правила и процедури, които ДПУ с право на подчинен достъп спазват във връзка с работата с БИСЕРА6 и е отговорен за тяхното изпълнение.

3.5 Процедура за включване в БИСЕРА6

Включването в системата е по инициатива на Кандидата за включване, като за целта същият подава писмено заявление до БОРИКА АД, Приложение 7 „Форма за заявяване на участие в БИСЕРА6“.

3.5.1 Включване на участник

- 1) БОРИКА АД предоставя на Кандидата Правилата на БИСЕРА6 и указания за изискванията към вътрешните правила на кандидата и за провеждането на сертификационни тестове за съответната услуга;
- 2) Към писмената заявка, Кандидатът представя и писмо от БНБ за наличие на сключен договор с БНБ за участие в RINGS, банков идентификационен код (BIC), предоставен от SWIFT, документ за присвоения му от БНБ индивидуален БАЕ код (необходим за изпълнение на бюджетни плащания) и вътрешните правила на кандидат участника за работа с БИСЕРА6;
- 3) Кандидатът сключва Рамков договор за услуги с БОРИКА АД за участие в платежната система БИСЕРА6 и заплаща таксата за сертифициране на участник в системата;
- 4) БОРИКА АД проверява вътрешните правила за съответствие с изискванията на настоящите правила, извършва обучение на персонала и провежда сертификационни тестове за проверка на техническата, технологична и информационна готовност за включване на Кандидата в системата;
- 5) При успешно преминали тестове относно изпращането и приемането на нареждания за превод и съобщения, свързани с плащанията и при одобрени вътрешни правила, БОРИКА АД издава сертификата на Кандидата за участие в БИСЕРА6;
- 6) При наличието на сключен Рамков договор с БОРИКА АД и платена такса за участие съгласно Тарифата, БОРИКА АД включва Кандидата в реалната среда на БИСЕРА6 от датата, посочена в Приложение 7;
- 7) БОРИКА АД актуализира информацията за участниците, която поддържа.

3.5.2 Включване на ДПУ с автономен достъп до БИСЕРА6

ДПУ с автономен достъп могат самостоятелно да приемат и предават нареждания за превод и друга свързана с плащанията информация към системата.

- 1) Включването в системата се извършва по инициатива на Участник, след като е сключено тристранното споразумение с Оператора по т. 3.4.2;
- 2) Участникът и ДПУ подават до БОРИКА АД писмена заявка, Приложение 7а „Заявление от ДПУ с право на достъп в БИСЕРА6“, заедно с банковия идентификационен код (BIC), предоставен от SWIFT и документ от БНБ за присвоения индивидуален БАЕ код (за бюджетни плащания) на Кандидата;
- 3) БОРИКА АД провежда тестове за проверка на техническата, технологична и информационна готовност за включване на Кандидата в системата;
- 4) При успешно преминали тестове и представени вътрешни правила, Участникът подава до БОРИКА АД писмено заявление, в което указва и предпочитаната дата от кандидата за включване в реалната среда на системата;
- 5) БОРИКА АД включва Кандидата в БИСЕРА6 от датата, посочена в заявката.

3.5.3 Включване на ДПУ с подчинен достъп до БИСЕРА6

ДПУ с подчинен достъп приемат и предават нареждания за превод, както и всяка друга свързана с плащанията информация към системата, посредством участник.

- 1) Включването в системата се извършва по инициатива на Участник, след като е сключено тристранното споразумение с Оператора по т. 3.4.2;
- 2) Участникът и ДПУ подават до БОРИКА АД писмена заявка, Приложение 7а „Заявление от ДПУ с право на достъп в БИСЕРА6“, заедно с банков идентификационен код (BIC), предоставен от SWIFT, документ от БНБ за присвоения индивидуален БАЕ код на Кандидата;
- 3) БОРИКА АД включва БАЕ/BIC на институцията в БИСЕРА6 от датата, посочена в заявката.

3.6 Временно ограничаване на участието в БИСЕРА6

3.6.1 Временно ограничаване на участието в БИСЕРА6 поради системно нарушаване на правилата на системата

БОРИКА АД може да вземе решение за временно ограничаване на участието на Участник в БИСЕРА6, от определена дата, в случай че:

- 1) Участникът в продължение на 30 календарни дни поне 3 пъти:
  - Не осигурява достатъчно наличност по сетълмент сметката си в платежния модул на RINGS или по негова вина не осигурява наличност по партидата си в специалната сметка на Оператора, с цел изпълнение на приетите от БИСЕРА6 нареждания за превод;
  - Не спазва правилата за работа на БИСЕРА6;
  - Подадените от участника нареждания за превод не съответстват на техническите спецификации към настоящите правила.
- 2) Операторът не потвърди сертификата за участие в БИСЕРА6 при извършване на промени, респективно провеждане на тестове в системата;
- 3) Участникът наруши изискванията за сигурност и защита на информацията;
- 4) Участникът не заплати в предвидения 15-дневен срок издадена фактура за ползваните услуги в БИСЕРА6, съгласно Тарифата на Оператора.

БОРИКА АД уведомява писмено БНБ и участниците в системата за взетото решение с часа и датата, от която участието реално ще бъде временно ограничено. От този момент се спира приемането на нареждания за превод и друга информация, инициирани от и насочени към временно ограничавания участник.

Решение за възстановяване на достъпа до системата се взема от БОРИКА АД след отстраняване на причините за временното ограничаване на участието.

БОРИКА АД уведомява БНБ и участниците в системата за взетото решение за възстановяване на участието.

3.6.2 Временно ограничаване в БИСЕРА6 поради временно ограничаване на участието в RINGS

- 1) БОРИКА АД получава писмено уведомление от БНБ за временно ограничаване на участник в RINGS;
- 2) В БИСЕРА6 се регистрира датата и часа на получаване на уведомлението, като се спира приемането на нареждания за превод, инициирани от и или насочени към временно ограничавания участник, считано от регистрирания момент на получаване на уведомлението;

- 3) БИСЕРА6 възстановява участието в системата след получаване на писмено уведомление от БНБ, като регистрира датата и часа на получаване на уведомлението и момента на регистрацията му в системата.

3.7 Условия за прекратяване на участие в БИСЕРА6

3.7.1 Поради настъпване на някое от следните обстоятелства по отношение на участник:

- 1) Отнет лиценз за извършване на банкова дейност или дейност по предоставяне на платежни услуги;
- 2) Вливане или сливане между участници в БИСЕРА6 (прекратява се участието на прекратеното юридическо лице, не и на правопреемника);
- 3) Открито е производство по несъстоятелност;
- 4) Спиране на дейността на територията на страната;
- 5) Операторът установи, че участник е престанал да отговаря на условията за участие в системата или не изпълнява своите задължения по договора за участие в БИСЕРА6 и настоящите правила.

Предприемането на мерки за предотвратяване на кризи или на мерки за управление на кризи по смисъла на Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници по отношение на участник в БИСЕРА6, не е самостоятелно основание да се приеме, че участникът не отговаря на изискванията за участие в системата или не изпълнява задълженията по договора, както и не представлява откриване на производство по несъстоятелност по т. 3.7.1. 3).

3.7.2 Поради изключване на участник в RINGS

БОРИКА АД получава писмено уведомление от БНБ за изключване на участник от RINGS.

- 1) В БИСЕРА6 се регистрира датата и часът на получаване на уведомлението и участникът се изключва от БИСЕРА6, като до края на системния ден се спира приемането само на нареждания за превод, инициирани от и насочени към изключеният участник, считано от регистрирания момент на получаване на уведомлението, а от следващия ден се спира приемането и на друга платежна информация от и към изключения участник;
- 2) БИСЕРА6 служебно отхвърля нарежданията за превод, получени след момента на регистрацията на уведомлението в системата и информира инициаторите на отхвърлените нареждания за превод чрез съобщения, включени във файловете за резултата от валидацията на постъпилата информация;
- 3) БИСЕРА6 отхвърля подлежащите на заявка за сетълмент нареждания за превод (пакетни и бюджетни), приети между времето на получаване на уведомлението и регистрацията му в системата, като информира инициаторите на отхвърлените нареждания за превод чрез съобщения, включени във файловете за резултата от системния цикъл;
- 4) Приетите от БИСЕРА6 до регистрирания момент на получаване на уведомлението нареждания за превод, инициирани от и насочени към изключеният участник се включват за сетълмент;
- 5) БИСЕРА6 отхвърля всички незабавни плащания, постъпили в системата след момента на регистрация на уведомлението от RINGS, като информира инициаторите на отхвърлените нареждания за незабавен превод чрез съответните съобщения.

3.7.3 Изключване на участник по негова инициатива

- 1) Участник може да вземе решение за прекратяване на участието си в БИСЕРА6 по всяко време с предизвестие от 30 дни при условията на действащия договор за участие в системата;
- 2) БОРИКА АД уведомява чрез e-mail участниците в системата за датата, от която участникът реално ще бъде изключен. От тази дата се спира приемането на нареждания за превод и друга платежна информация, инициирани от и насочени към изключения участник;
- 3) При изключване на участник от БИСЕРА6 задълженията за конфиденциалност на информацията остават в сила.

4 Обхват на платежните услуги на БИСЕРА6

В обхвата на услугите на платежната система БИСЕРА6 са три типа плащания – незабавни, пакетни и бюджетни плащания, за които са валидни следните общи характеристики: първоначален инициатор и краен получател са клиенти на банки и други лицензирани доставчици на платежни услуги и платежните операции са за суми под 100 000,00 лева.

- 1) Незабавните плащания включват изпълнение на платежни операции, инициирани чрез платежни нареждания за незабавен кредитен превод и искане за плащане ;
- 2) Пакетните плащания включват платежни операции, инициирани чрез платежни нареждания за кредитен превод и директен дебит (базирано на RTP искане за плащане);
- 3) Бюджетни плащания включват платежни операции, инициирани чрез платежни нареждания за превод от или към сметки на разпоредители с бюджетни средства или сметки на администратори на публични вземания и бюджетно платежно нареждане, иницирано през СЕБРА.

Доставчиците на платежни услуги при подаване на съобщение към БИСЕРА6 за изпълнение на нареждане за превод, въвеждат всички данни от платежното нареждане, съгласно изискванията на Наредба № 3 на БНБ от 18 април 2018 г. за условията и реда за откриване на платежни сметки, за изпълнение на платежни операции и за използване на платежни инструменти и Указанието към нея за съставяне на платежни документи.

4.1 Основни положения

Използваните в БИСЕРА6 съобщения за обмен на информация са базирани на SWIFT FIN съобщенията при изпълнение на бюджетни плащания и на стандарта ISO 20022 XML при изпълнение на незабавни и на пакетни плащания. За идентифициране на изпращачите и адресатите на обменяната чрез БИСЕРА6 информация при изпълнение на незабавни и пакетни плащания се използват притежаваните от тях BIC кодове, които могат да бъдат BIC 11 или BIC 8.

За идентифициране на доставчика на платежни услуги на платеца и на получателя при бюджетните плащания, БИСЕРА6 използва присвоените им индивидуални БАЕ кодове по правилата на БНБ, дефинирани в Наредба № 13 на за прилагането на международен номер на банкова сметка и за БАЕ кодове.

БИСЕРА6 не приема нареждания за превод, в които е посочен бъдещ валюр за изпълнение на плащането.

Валутата на изпълняваните чрез БИСЕРА6 нареждания за превод е лева. Доколкото платежните сметки на платеца или на получателя могат да бъдат във валута, различна от лева, превалутирането се извършва от ДПУ, обслужващ съответната платежна сметка и не се урежда от БИСЕРА6.

БИСЕРА6 приема за обработка само нареждания за превод, които отговарят на изискванията на настоящите Правила.

БИСЕРА6 осигурява за всеки участник обработка на иницираните от или насочените към него R-транзакции (Искане за връщане, Връщане, Отказ на искане за връщане, Запитване за статус) за кредитен превод за период от 13 месеца плюс десет работни дни след датата на прекратяване участието му в системата. Системата приема за обработка R-транзакции само ако оригиналните транзакции са били изпълнени чрез нея.

БИСЕРА6 осигурява преноса на всички основни елементи от съобщението за съответното плащане, както и на тези, дефинирани като допълнителни опционални услуги (AOS) с оглед предоставяне на услуги с добавена стойност от страна на участниците.

Прието от БИСЕРА6 нареждане за превод не може да бъде отменено от участник в системата или от трето лице след настъпването на момента на неотменимост на съответния вид плащане, дефиниран съгласно настоящите правила.

4.2 Платежна услуга незабавни плащания в лева

4.2.1 Необходимо условие за предоставяне на услугата незабавно плащане в лева е участникът в БИСЕРА6 да е участник в Националната картова и платежна схема с пълно членство и да е подписал Съгласие за присъединяване към Програмата „Незабавни плащания чрез сметка“ на НКПС.

4.2.2 Дефиниция и основни характеристики

Нареждането за незабавно плащане в лева е платежна услуга за извършване на клиентски преводи в лева със сума на транзакцията под 100 000,00 лева, изпълнявана от системата незабавно по нареждане на платец, притежаващ платежна сметка с IBAN при доставчик на платежни услуги, в полза на получател, притежаващ платежна сметка с IBAN при доставчик на платежни услуги.

Максималното време за изпълнение на нареждане за незабавен превод в БИСЕРА6 е 5 секунди, като това включва времето от постъпването на нареждането за превод до изпращането за заявка за потвърждение към банката на получателя и времето от постъпването на потвърждение от страна на банката на получателя до потвърждението за успешен сетълмент.

Искането за плащане представлява набор от правила, позволяващо на Получателя на плащането (или Кредитор) да поиска от Платеца (или Дебитор) незабавно плащане.

Съобщенията за пренасяне на информацията при изпълнението на нареждане за незабавен превод и на искането за плащане са базирани на ISO 20022 XML стандарта и са представени в Приложение 1а „Интерфейсни спецификации на БИСЕРА6 – незабавни плащания“.

Услугите са достъпни 24 часа в денонощието и през всички календарни дни на годината. Наредданията за незабавен превод постъпват в БИСЕРА6 в реално време и се обработват индивидуално транзакция по транзакция.

Сетълментът на приетите от БИСЕРА6 нареждания за незабавен превод се извършва по предплатен модел при наличие на разполагаемо салдо по партидата на банката на платеца.

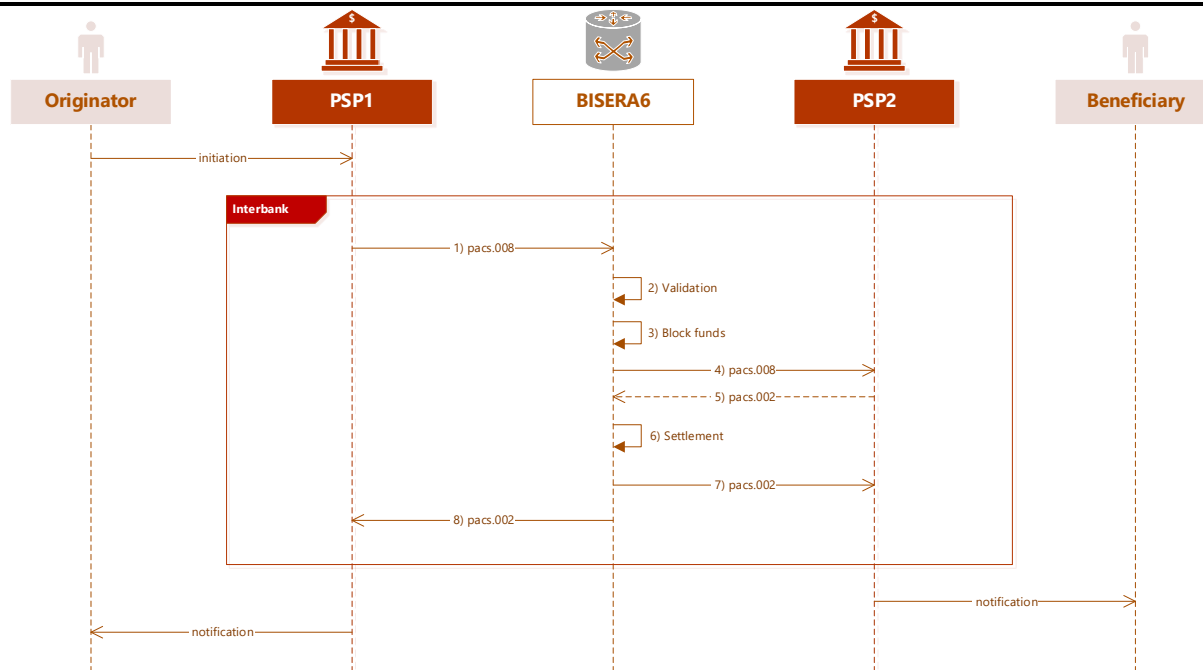
4.2.3 Обработка на нареждане за незабавен превод

Обработката на нарежданията за превод по незабавни плащания в БИСЕРА6 следва стандартизираните правила на „Програмата за незабавни плащания чрез сметка“ (Blink) на Националната Картова и Платежна Схема.

При обработката се прилагат следните правила за действие от всички страни, участващи в платежния процес:

- 1) С изпращането на нареждане за незабавен превод към БИСЕРА6, ДПУ на платеца упълномощава Оператора да резервира средствата по неговата партида, които са необходими за изпълнението на незабавното плащане;
- 2) Операторът незабавно резервира средствата по партидата на ДПУ на платеца като гаранция за сетълмента на незабавния превод;
- 3) Веднага след като Операторът изпрати незабавния превод на ДПУ на получателя, същият има уверението, че са налични всички необходими предпоставки за извършването на сетълмент на превода;
- 4) ДПУ на получателя е длъжен да потвърди пред ДПУ на платеца, опосредствано от Централната платежна инфраструктура на Оператора, дали е приел или не е приел незабавния превод;
- 5) ДПУ на платеца изпълнява задължението си да уреди незабавното плащане, само когато е получил съобщение за потвърждение, че сетълментът на превода е успешен.

На Фигура 1 по-долу е показана схема на платежния процес при успешна обработка на нареждане за незабавен превод.

Фигура 1

Стъпки при обработката на нареждане за незабавен превод:

Платецът съставя и изпраща платежното нареждане към ДПУ (PSP1) по начин, договорен по между им (извън правилата на платежната система).

1. ДПУ на платца (PSP1) приема платежната инструкция, незабавно резервира сумата по платежната сметка на платца, и с поставянето на Time Stamp изпраща съобщението за незабавен превод към БИСЕРА6;
2. БИСЕРА6 извършва техническа валидация на полученото съобщение. Реквизитите на съобщението, които трябва да бъдат попълнени и съответните им проверки, са описани в Приложение 1а;
3. БИСЕРА6 блокира партидата на ДПУ на платца (PSP1) със сумата на незабавния превод;
4. БИСЕРА6 изпраща кредитния превод към ДПУ на получателя (PSP2);
5. ДПУ на получателя (PSP2) извършва проверка на сметката на получателя, както и всички необходими валидации и връща потвърдително съобщение към БИСЕРА6 в рамките на максималното време за изпълнение спрямо Time Stamp-а в съобщението, поставен от ДПУ на платца (PSP1);
6. БИСЕРА6 извършва незабавен сетълмент, като деблокира сумата, задължава партидата на ДПУ на платца (PSP1) и заверява партидата на ДПУ на получателя (PSP2) със сумата на превода;
7. БИСЕРА6 изпраща на ДПУ на получателя (PSP2) потвърдително съобщение за извършен сетълмент, на основание на което ДПУ на получателя незабавно предоставя средствата на разположение на получателя;
8. БИСЕРА6 изпраща на ДПУ на платца (PSP1) потвърдително съобщение за извършен сетълмент, на основание на което ДПУ на платца деблокира сумата и задължава сметката на платца.

Нотификациите към платца и към получателя относно изпълнението на незабавното плащане са задължение и отговорност на съответните ДПУ (по силата на договорите им с ползвателите на платежни услуги) и са извън правилата на БИСЕРА6.

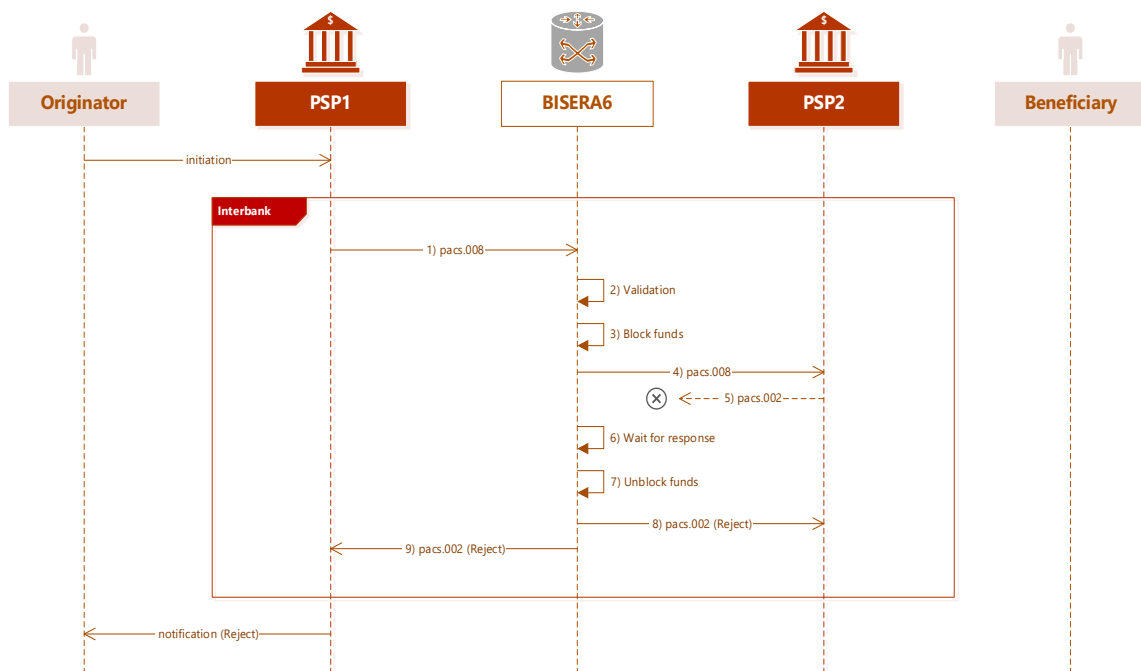
Ако нареждането за незабавен превод не може да бъде обработено по правилата на системата и в съответствие с дефинираната времева рамка, то ще бъде незабавно отхвърлено и се стартира процес на обработка на изключенията.

4.2.4 Максимално време за изпълнение на незабавно плащане

БИСЕРА6 като страна в платежния процес, се придържа към дефинираното в правилата на НКПС максимално време („time-out“) при изпълнението на незабавно плащане.

- 1) Когато БИСЕРА6 не получи съобщение от ДПУ на получателя в рамките на крайния срок (20 секунди след Time Stamp)
  - системата незабавно изпраща съобщение с причина „time-out“ до ДПУ-изпращач и ДПУ-получател.
- 2) След изтичане на time-out, съобщението за положителен или негативен отговор, получено или генерирано от Оператора, трябва да достигне до ДПУ на платеца в рамките на 5 секунди, т.е. най-късно на 25-ата секунда след като ДПУ на платеца е поставил Time Stamp.

На Фигура 2 по-долу е показана схема на платежния процес при неуспешна обработка на нареждане за незабавен превод.

Фигура 2

Платецът иницира незабавно плащане чрез ДПУ (PSP1) по начин, договорен по между им (извън правилата на системата).

1. ДПУ на платеца (PSP1) приема платежната инструкция, незабавно резервира сумата по платежната сметка на платеца, и с поставянето на Time Stamp изпраща съобщението за незабавен превод към БИСЕРА6;
2. БИСЕРА6 извършва техническа валидация на полученото съобщение;

3. БИСЕРА6 блокира партидата на ДПУ на платеца (PSP1) със сумата на незабавния превод;
4. БИСЕРА6 изпраща незабавния превод към ДПУ на получателя (PSP2);
5. ДПУ на получателя (PSP2) не успява да върне отговор веднага;
6. БИСЕРА6 изчаква отговор от ДПУ получателя (PSP2) в рамките максимално допустимото време;
7. БИСЕРА6 деблокира резервирана сума по партидата на ДПУ на платеца (PSP1);
8. БИСЕРА6 изпраща на ДПУ на получателя (PSP2) съобщение за отхвърляне на превода (отрицателен отговор);
9. БИСЕРА6 изпраща на ДПУ на платеца (PSP1) съобщение за отхвърляне на превода (отрицателен отговор).

ДПУ на платеца (PSP1) освобождава резервираната сума по сметката на платеца и изпраща нотификация на платеца за статуса на незабавното плащане (извън правилата на БИСЕРА6).

4.2.5 Съобщение Отхвърляне на незабавен превод

Процесът на отхвърляне на плащане възниква, когато обработката на нареждането за незабавен превод не може да бъде изпълнено от ДПУ на получателя или от Оператора по описаният в т. 4.2.3 начин.

Заинтересованата страна трябва да изпрати съобщението за отхвърляне до ДПУ на платеца в рамките на максималното време за изпълнение, определено в т. 4.2.4.

Съобщенията за отхвърляне се изпращат при спазване на следните принципи:

- 1) Не се променя сумата, която е същата както в първоначалната незабавна трансакция;
- 2) Съобщението за отхвърляне се рутира от участващите страни по същият път и без промяна на данните, съдържащи се в първоначалната незабавна трансакция;
- 3) В съобщението за отхвърляне се въвежда валиден код за причината за отхвърляне на плащането;
- 4) Съобщението за отхвърляне съдържа релевантен запис, който позволява идентифицирането му с първоначалната незабавна трансакция.

ДПУ на платеца е длъжен да уведоми незабавно Платеца, че неговото платежно нареждане е отхвърлено.

ДПУ на платеца незабавно освобождава резервираната сума по платежната сметка на платеца и предоставя на разположение на платеца информацията, съдържаща се в съобщението за отхвърлянето.

4.2.6 Съобщение Връщане на незабавен превод

Съобщението за Връщане на нареждане за незабавен превод се прилага от ДПУ на получателя при положителен отговор на следните съобщения, инициирани от ДПУ на платеца:

- 1) Съобщение Искане за връщане на незабавен превод;
- 2) Съобщение Запитване за статус на искане за връщане на незабавен превод.

В съобщението за връщане на незабавен превод се посочва оригиналната трансакция, предмет на връщането, както и валиден код на причина за връщането.

ДПУ на получателя изпраща чрез БИСЕРА6 съобщението за връщане на нареждане за незабавен превод, съставено по правилата, описани в Приложение 1а „Интерфейсни спецификации на БИСЕРА6 – незабавни и пакетни плащания”.

4.2.7 Съобщение Искане за връщане на незабавен превод

Възниква при необходимост от връщане на незабавен превод, като процедурата се инициира от ДПУ на платеца, в т.ч. и по инициатива на Платеца в съответствие с правилата и при спазване на времевата рамка, регламентирани в Програма „Незабавно плащане чрез сметка“ на Националната картова и платежна схема.

Съобщението Искане за връщане може да бъде изпратено от ДПУ на платеца и се рутира по същия път, използван за първоначалната трансакция.

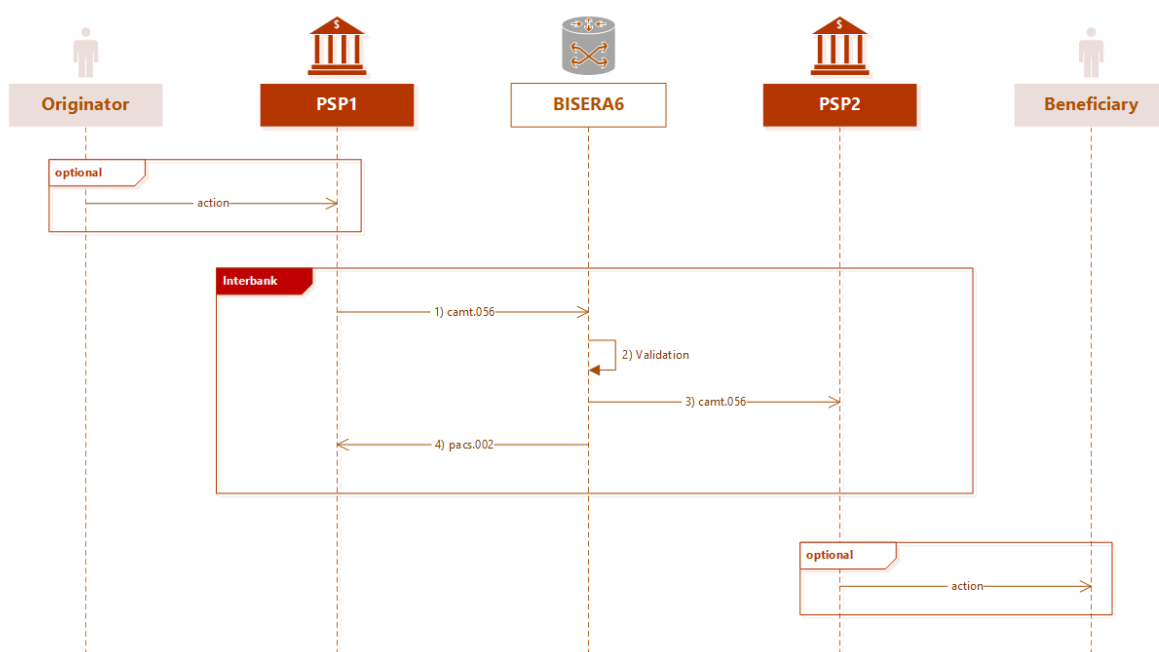
- 1) ДПУ на платеца трябва да се увери, че искането за връщане е с валиден код на причина в съответствие със схемата на основанията (дублирано плащане, грешно излъчено по технически причини, измама);
- 2) Преведената обратно сума е възможно да се различава от оригиналната сума на незабавния превод. ДПУ на получателя може да реши да начисли такса на ДПУ на платеца, като за целта попълва специално поле;
- 3) ДПУ на получателя трябва да отговори на съобщението за връщане на незабавен превод в рамките на 15 работни дни след получаването му;
- 4) След като получи искане за връщане, БИСЕРА6 извършва валидация и ако незабавната трансакция е било изпълнена от системата, то предава искането за връщане на ДПУ на получателя;
- 5) ДПУ на получателя е длъжен да обработи получено искане за връщане в рамките на 15 работни дни от датата на получаването му. След проверки дали със сумата на превода е била заверена сметката на получателя, и плащането не е било върнато, ДПУ на получателя, в зависимост от договорните взаимоотношения с получателя трябва да задължи сметката му и да върне превода или да поиска разрешение от получателя за връщане на превода;
- 6) ДПУ на получателя генерира отрицателен отговор (отказ) на искане за връщане към ДПУ на платеца чрез БИСЕРА6 в случай, че:
  - Няма достатъчно средства по платежната сметка;
  - Платежната сметка е закрыта;
  - Има законова причина: обяснена с ясен текст и позоваване на нормативна разпоредба;
  - Отказ на получателя;
  - Няма отговор от получателя в рамките на 15-те работни дни;
  - Първоначалният превод не е получен;
  - Сумата по трансакцията е била върната.
- 7) Когато ДПУ на получателя одобри постъпилото искане за връщане на нареждане за незабавен превод, следва:
  - Задължава сметката на получателя и изпраща съобщение с положителен отговор към БИСЕРА6;

- БИСЕРА6 извършва незабавен сетълмент на постъпилото нареждане за връщане на превода и го предава към ДПУ на платеща, който заверява сметката на платеща.

Искане за връщане на незабавен превод може да бъде иницирано по инициатива на Платеща с причина, различна от изброените в т. 1), но ДПУ на платеща е длъжен да го предупреди, че същото може да не бъде одобрено в случай, че получателят на плащането откаже връщане на сумата.

На Фигура 3 по-долу е показана схема на платежния процес при обработка на Искане за връщане на незабавен превод.

Instant recall

Фигура 3

Описанието на стъпките на платежния процес:

Опционално – Процесът на инициране на искане за връщане по инициатива на платеща се стартира от ДПУ на платеща (PSP1).

1. ДПУ на платеща излъчва (от свое име или от името на платеща) съобщение искане за връщане към БИСЕРА6;
2. БИСЕРА 6 извършва валидация на приетото съобщение;
3. При успешна валидация БИСЕРА6 незабавно изпраща съобщението към ДПУ на получателя (PSP2);
4. БИСЕРА6 уведомява изпращача за резултата от изпълнението на подаденото съобщение.

Опционално – ДПУ на получателя (PSP2) изпраща нотификация към получателя.

4.2.8 Запитване за статус на незабавен превод

Процедурата е опционална и дава възможност на ДПУ на платеца да извърши запитване за статуса на нареждането за незабавен превод в изключителни ситуации, когато не е получен отговор след изтичането на 25 секунди от поставения TimeStamp в съобщението.

Операторът е длъжен да обработи Запитването за статус, като най-напред извършва проверка дали първоначалната трансакция е действително постъпила от ДПУ на платеца. Ако не е, връща обратно отговор до ДПУ на платеца, който от своя страна отхвърля плащането и информира платеца.

Няма изискване за максималния срок, в който е необходимо да завърши процедурата по проучването на статус на незабавното плащане, нито ограничение за повтаряне на запитването за статус от страна на ДПУ на платеца, но правилата на SCT Inst схемата задължават страните, участващи в процеса, да действат незабавно.

4.3 Платежна услуга пакетни плащания в лева

4.3.1 Дефиниция и основни характеристики

Пакетните плащания обхващат нареждания за превод, инициирани от участниците в системата чрез следните платежни инструменти: кредитен превод и директен дебит.

Услугата е достъпна за участниците 24 часа в денонощието и през всички календарни дни на годината.

Участниците изпращат една или повече трансакции във файлове (пакет) под формата на XML съобщения, подготвени в съответствие със стандарта ISO 20022.

Сетълментът на плащанията се извършва по предплатен модел, при наличие на достатъчно средства по партидата на Банката на платеца, осигурени в специалната сметка на БОРИКА в RINGS.

Времето за обработка на пакетните плащания в БИСЕРА6 е в рамките на 20 минути за всеки 10 000 нареждания за превод от момента на получаването им в системата при условие, че участникът има разполагаема наличност по партидата.

4.3.2 Платежни инструменти

1) Кредитен превод

Кредитен превод се извършва по инициатива на платеца, който съставя платежно нареждане за кредитен превод и го насочва към обслужващият го ДПУ.

За всяко изпълнено платежно нареждане за кредитен превод ДПУ на платеца подава към БИСЕРА6 нареждане за превод, като осигурява наличието на необходимата информация за извършване на междубанков клиентски кредитен превод и носи отговорност за пълното съответствие на тази информация с информацията от платежното нареждане. БИСЕРА6, след успешен сетълмент, предава без промяна полученото нареждане за кредитен превод към ДПУ на получателя на сумата.

При инициране на искане за връщане на сгрешен кредитен превод в лева по вина на ДПУ на платеца, в допълнителната информация на съобщението се посочва служебна сметка, по която да се върнат средствата от ДПУ на получателя. Връщането на средствата от ДПУ на получателя се извършва с кредитен превод, като в основанието се посочва референцията на оригиналния превод.

Структурата, формата и начина за подаване на съобщенията са описани в Приложение 1b „Интерфейсни спецификации на БИСЕРА6 – пакетни плащания” към настоящите правила.

2) Директен дебит

Директният дебит е платежна услуга, при която платежната сметка на платеща се задължава по инициатива на получателя, на основание на дадено от платеща предварително съгласие.

За пренасяне на информацията от платежното нареждане за директен дебит се използва съобщение в три различни формата – за инициране на нареждане за превод с използване на директен дебит, за превод на сума по директен дебит и за отказ на иницирано нареждане за превод с използване на директен дебит.

При пакетната обработка по ISO 20022, изпълнението на директния дебит се основава на искане за плащане със съобщение pain.013 и последващо съобщение pain.014 (за отказ) и плащане с кредитен превод (расс.008).

При инициране на искане за плащане по директен дебит чрез БИСЕРА6 за суми големи или равни на 100 000,00 лева, преводът на сумата по директния дебит се изпълнява през RINGS.

Структурата, форматът и начинът за подаване на съобщенията са описани в Приложение 1b „Интерфейсни спецификации – пакетни плащания“ към настоящите правила.

4.3.3 Технология на обработка

Нарежданията за превод се изпращат от ДПУ на платеща към БИСЕРА6 групирани във файлове, приемат се, валидират се от системата, разопаковат се и се изпращат за обработка към ДПУ на получателите.

ДПУ на получателя има две опции за обработка на адресираните към него входящи трансакции – незабавно или пакетно.

Пакетният файл е възможно да съдържа и само едно нареждане за превод (единична трансакция).

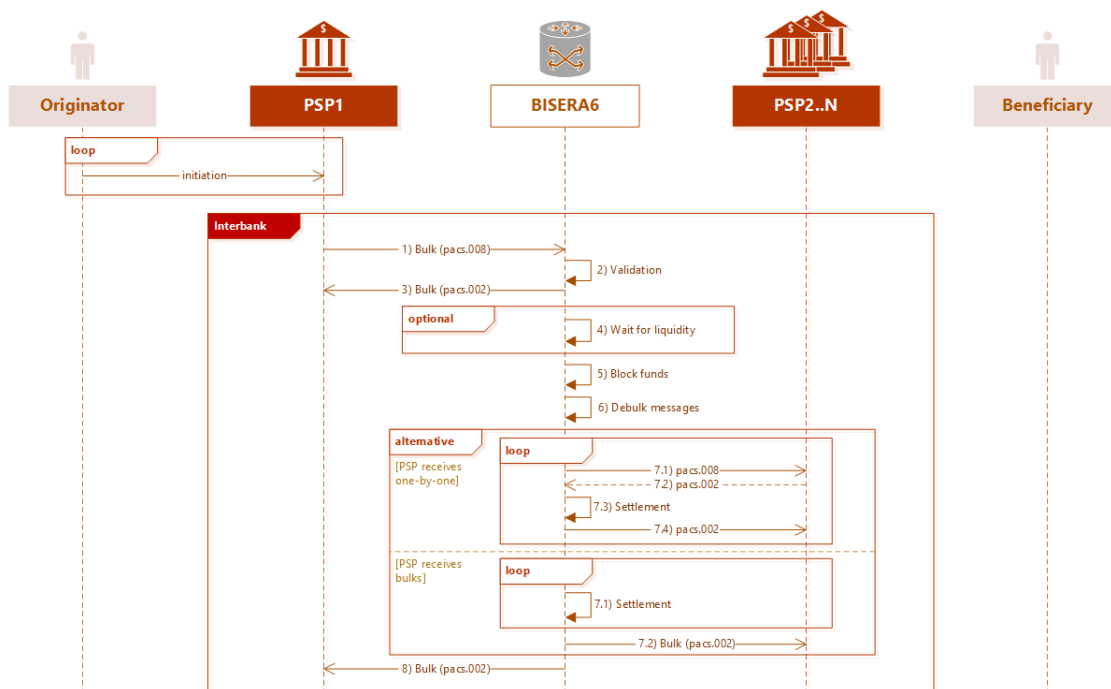
Няма ограничение в максималния брой трансакции, който може да бъде изпратен от участник в един файл с пакетни плащания.

Cut-off за получаване на пакетни плащания с текуща дата в БИСЕРА6 е 20:00 ч. в рамките на всеки работен ден.

След 20:00 ч. и в почивни дни БИСЕРА6 приема пакетни плащания с дата следващ работен ден и ще ги обработва след 00:00 на съответния работен ден.

На Фигура 4 по-долу е показана схема на платежния процес при обработка на Пакетните плащания в частност на кредитни преводи.

Bulk payments

Фигура 4

Описание на платежния процес:

1. Наредданията за плащанията постъпват в БИСЕРА6 в пакет, групирани според изискванията, описани в Приложение 1b на настоящите правила;
2. БИСЕРА6 извършва техническа валидация на получения пакет плащания, като тези, които отговарят на всички изисквания се приемат за изпълнение, а тези за които има открита поне една грешка се отхвърлят;
3. БИСЕРА6 уведомява изпращача за резултата от техническата валидация на подадения от него пакет плащания;
4. При липса на достатъчно наличност по партидата на ДПУ на платеца БИСЕРА6 изчаква с обработката на пакета поне до следващия цикъл за осигуряване на ликвидност;
5. БИСЕРА6 блокира средствата по партидата на ДПУ на платеца с общата сума на приетите плащания в пакета;
6. БИСЕРА6 разопакова файла на единични трансакции;
7. За тези ДПУ, които могат да приемат незабавни плащания, трансакциите от пакета се изпълняват като незабавни кредитни преводи. За останалите ДПУ, които не могат да приемат незабавни плащания, се извършва сетълмент на всяка една трансакция по отделно, пакетират се във файл и се изпращат към тези ДПУ;
8. БИСЕРА6 подготвя пакетирания резултат от изпълнението на всички трансакции към ДПУ на платеца.

4.4 Платежна услуга бюджетни и небюджетни плащания

Изпълнението на бюджетните и небюджетните плащания в БИСЕРА6 се основава на SWIFT FIN съобщенията. Структурата, формата, правилата за използване и валидация и начина за подаване на съобщенията са описани в Техническата спецификация Приложение 1 „Интерфейсни спецификации – достъп и обмен на данни чрез БИСЕРА6” към настоящите правила.

4.4.1 Основни характеристики

Бюджетните плащания обхващат нареждания за превод, инициирани от участниците в системата чрез следните платежни инструменти: платежно нареждане/вносна бележка за плащане от и към бюджета (в т.ч. многоредово) и бюджетно платежно нареждане иницирано чрез системата СЕБРА на Министерство на финансите.

Небюджетните плащания обхващат нареждания за превод, изпълнявани чрез следните платежни инструменти: кредитен превод и директен превод.

Услугата е достъпна за участниците в режим 24/7, като плащанията се изпълняват с вальор работния ден на RINGS.

Сетълментът на плащанията се извършва при наличие на разполагаеми средства по сетълмент сметката на участника в Платежен модул RINGS.

4.4.2 Обработка на нареждания за превод с използване на кредитен превод

- 1) Кредитният превод е платежна операция, при която на основание на дадено от платеща нареждане към доставчик на платежни услуги, се заверява платежната сметка на получателя;
- 2) За пренасяне на информацията от платежното нареждане за кредитен превод се използва съобщение MT103;
- 3) За коригиране на допуснати грешки при изпълнение на платежни операции с използване на кредитен превод се използват съобщения MT192 „Искане за връщане на превод”, MT196 „Отказ на искане за връщане на превод” и MT103 във формат „Превод за възстановяване на суми, по които наредителят и получателят не са бюджетни предприятия”;
- 4) При успешното изпълнение на приетите нареждания за кредитен превод на сетълмент в RINGS, BISERA6:
  - i. Предава нарежданията за кредитен превод (съобщения MT103) към банките на получателите;
  - ii. Генерира съобщение MT900 „Потвърждение за извършен дебит” за банките инициатори на нареждането за превод.

Процедурата за сетълмент е описана в т. 5.3.

4.4.3 Обработка на нареждания за превод с използване на директен дебит

- 1) Директният дебит е платежна услуга, при която платежната сметка на платеща се задължава по инициатива на получателя, на основание на дадено от платеща съгласие;
- 2) За пренасяне на информацията от платежното нареждане за директен дебит се използва съобщение MT104 в три различни формата – за инициране на нареждане за превод с използване на директен дебит, за превод на сума по директен дебит и за отказ на иницирано нареждане за превод с използване на директен дебит;

- 3) Приетите от БИСЕРА6 съобщения MT104 във формат за инициране на нареждане за превод с използване на директен дебит и MT104 във формат отказ на иницирано нареждане за превод се получават от банката, обслужваща платеца/получателя с първия файл за резултатите от сетълмента след момента на приемане на съобщенията MT104. Банката на платеца/получателя може да поиска предварително получаване на тези съобщения;
- 4) Сетълментът на нарежданията за превод с използване на директен дебит се извършва при получаване на съобщение MT104 във формат превод на сума по директен дебит;
- 5) При успешно изпълнение на приетите от БИСЕРА6 съобщения MT104 във формат превод на сума по директен дебит на сетълмент в RINGS, БИСЕРА6:
  - i. Предава съобщения MT104 във формат превод на сума по директен дебит към банките на получателите на сумите;
  - ii. Генерира съобщение MT900 „Потвърждение за извършен дебит” за банките на платците.

Процедурата за сетълмент е описана в т. 5.3.

4.4.4 Обработка на нареждане за превод по платежно нареждане/вносна бележка за плащане от или към бюджета

- 1) Платежното нареждане/вносна бележка за плащане от или към бюджета е платежна операция, при която на основание на дадено от платеца нареждане към доставчик на платежни услуги, се заверява платежната сметка на получателя. Платците или получателите на плащането са задължително разпоредители с бюджетни средства или администратори на публични вземания;
- 2) За пренасяне на информацията от платежното нареждане се използва съобщение MT103, в два формата – преводно нареждане (вносна бележка) за плащане от или към бюджета и многоредово преводно нареждане (вносна бележка) за плащане от или към бюджета;
- 3) При успешното изпълнение на приетите платежни нареждания от или към бюджета за сетълмент в RINGS, БИСЕРА6:
  - Предава нарежданията за кредитен превод към банките на получателите;
  - Генерира съобщение „Потвърждение за извършен дебит” за банките инициатори на нарежданията за превод.

4.4.5 Обработка на нареждане за превод по бюджетно платежно нареждане

- 1) БИСЕРА6 приема за изпълнение нареждания за превод по бюджетни платежни нареждания, иницирани чрез системата СЕБРА на Министерството на финансите;
- 2) Приетите от БИСЕРА6 нареждания за превод по бюджетни платежни нареждания се изпълняват чрез системата за обработка на финансова информация СОФИ на БНБ с вальор първия работен ден, след деня на иницирането им чрез СЕБРА;
- 3) За пренасяне на информацията за иницираните чрез СЕБРА нареждания за превод се използва съобщение MT103 във формат „Кредитен превод по бюджетно платежно нареждане”;

- 4) БИСЕРА6 подава към СОФИ обобщена информация по банки получатели на нарежданията за превод, които могат да бъдат изпълнени в рамките на предварително зададена от БНБ наличност по Единната сметка на Министерството на финансите. Ако подадената от БНБ наличност не е достатъчна да се извършат всички приети от БИСЕРА6 нареждания за превод, инициирани чрез СЕБРА, нарежданията за превод се подреждат по време на постъпване в БИСЕРА6 и се изпълняват едно по едно до изчерпване на подадената наличност. Приетите от БИСЕРА6 нареждания за превод, за които няма осигурена наличност се отхвърлят от БИСЕРА6;
- 5) БИСЕРА6 подава информация (съобщения MT900 „Потвърждение за извършен дебит” или MT195 „Отхвърлено плащане”) към СЕБРА за резултатите от обработката на приетите нареждания за превод;
- 6) БНБ, на база получената от БИСЕРА6 информация, инициира платежно нареждане за кредитен превод за превеждане на общата сума на одобрените нареждания за превод по бюджетни платежно нареждане от Единната сметка на Министерството на финансите в полза на банката получател, което изпълнява чрез RINGS;
- 7) Банките получатели на нарежданията за превод по бюджетно платежно нареждане, получават от RINGS съобщение MT910 „Потвърждение за извършен кредит” (за общата сума) и от БИСЕРА6 съобщения MT103 „Кредитен превод по бюджетно платежно нареждане”.

Процедурата за сетълмент е описана в т. 5.3

5 Сетълмент

5.1 Основни принципи

Платежна система БИСЕРА6 е система с окончателност на сетълмента.

Сетълментът на плащанията, осъществяван от или чрез БИСЕРА6 е окончателен и неотменим.

Плащането се счита за неотменимо от момента, в който нареждането за превод бъде въведено от БИСЕРА6 в съответствие с определените моменти на въвеждане за бюджетните, незабавните и пакетните плащания.

Сетълментът на приетите от БИСЕРА6 незабавни и пакетни плащания се извършва по предплатен модел чрез специалната сметка на Оператора в Платежен модул RINGS, с вальор текущия календарен ден.

Сетълментът на приетите от БИСЕРА6 бюджетни и небюджетни плащания се извършва в централната банка, в системата за брутен сетълмент в реално време RINGS на БНБ, с вальор работния ден на RINGS.

5.2 Процедура за сетълмент на незабавни и пакетни плащания

5.2.1 БИСЕРА6 прилага процедура за сетълмент на незабавните плащания по предплатен модел, със следните характеристики:

Операторът притежава специална сметка в лева в платежен модул RINGS, по която участниците осигуряват средствата, предвидени за сетълмент на незабавните и пакетните плащания, в това число и на плащанията на ДПУ с право на достъп.

Операторът осигурява изпълнението на приетите от БИСЕРА6 нареждания за превод на незабавни плащания и отговаря за управлението на ликвидността по специалната сметка, а осигурените средства в нея от участниците са собственост на самите участници.

Салдото по специалната сметка на Оператора не може да бъде отрицателно.

Салдата по партидите на участниците се отразяват в края на работния ден на RINGS по съответните им специални сметки за сетълмент на незабавни плащания в БНБ.

Изпълнението на всяко незабавно плащане в системата се извършва индивидуално, трансакция по трансакция в реално време с вальор текущия календарен ден, като салдото по партидата на всеки участник се променя динамично.

Участниците сами дефинират наличностите по лимитите в собствените им партии, на база на които Операторът внася или тегли средства срещу сетълмент сметката в RINGS на съответния участник, съгласно графика на БИСЕРА6.

Ако за изпълнението на незабавно плащане няма достатъчно наличност по партидата на съответния участник, нареждането за незабавно плащане се отхвърля от БИСЕРА6.

БИСЕРА6 работи без прекъсване всеки календарен ден, като е дефиниран краен срок (cut-off time) 24:00 ч. за приемане на незабавни плащания за текущия календарен ден и 20:00 ч. за приемане на пакетни плащания за текущия работен ден.

5.2.2 Неотменимост на незабавно плащане в лева

Момент на въвеждане и момент на неотменимост на нареждането за незабавно плащане в БИСЕРА6 е моментът, в който са резервирани средствата по партидата на банката в специалната сметка на БОРИКА АД. Системните правила не изключват предоставянето на нотификация, че нареждането става неотменимо. От този момент нататък плащането не може да бъде отменено от участник или от трета страна, дори в случай на производство по несъстоятелност срещу участник.

5.2.3 Структура на партида в специалната сметка

Всеки участник в БИСЕРА6 притежава партида. В случай, че участник осигурява сетълмента на плащанията на ДПУ с достъп до системата, са възможни две опции за осигуряване на ликвидност:

- Споделена ликвидност, при която ДПУ с достъп ползва средствата от партидата на участника;
- Заделена ликвидност, при която участникът заделя наличност с отделни лимити за изпълнение на платежните операции на обслужваното от него ДПУ.

И при двете опции за ликвидност средствата по партидата с цел изпълнението на платежните операции на ДПУ с достъп се осигуряват и управляват от участника.

По всяка партида в специалната сметка, с цел обезпечаване на сетълмента на нарежданията за превод (незабавни и пакетни) има дефинирани лимити:

- **Минимален лимит** – резервиран само за изпълнение на нареждания за незабавните преводи с оглед осигуряване на непрекъсваемостта на тяхната обработка. Ако при пакетно плащане наличността би паднала под него, то пакетът се отлага най-рано за следващия цикъл за осигуряване на ликвидност;

- **Целева наличност** – средствата, които трябва да са на разположение по партидата на участника след всеки един цикъл за осигуряване на ликвидност, освен ако цикълът не е последен преди почивен ден или серия от почивни дни;
- **Максимален лимит** – сума, която ако бъде преминала като средства по партидата на участник, по време на цикъл за осигуряване на ликвидност, се прехвърлят средства към сметката на участника в RINGS, така че партидата да остане на ниво минимум целева наличност;
- **Наличност за почивен ден** – средствата, необходими на участника за обработка на нарежданията за превод за един почивен ден. Този лимит се взема предвид при последния цикъл за осигуряване на ликвидност, преди почивния ден, заедно с броя на почивните дни, които следват. По този начин се осигурява достатъчна ликвидност за времето, през което RINGS не работи.

5.2.4 Управление на ликвидността по партидата на участник

Процесът на поддържане на ликвидността по партидите на участниците е автоматизиран и се осигурява от Оператора чрез инициране на заявка за осигуряване на ликвидност съобразно графика на работа на БИСЕРА6.

Участниците могат да променят стойностите на дефинираните лимити по партидата си, но не могат да иницират ръчни платежни операции по тях.

Според предварително дефинирания в Приложение 5 „График за работа на БИСЕРА6“, управлението на ликвидността в специалната сметка на Оператора се стартира на циклична основа, както следва:

- При намаляване на салдото по партидата на участник под целевата наличност, същата се кредитира със сума до достигане на дефинираното ниво за целева наличност, срещу дебитиране на сметката за сетълмент на участника в RINGS;
- При наличност на средства над максималния лимит по партидата на участник, се кредитира сметката за сетълмент на участника в RINGS срещу дебитиране на партидата;
- Салдото по партидата на участник се обновява след обработването на всяка сетълмент заявка за осигуряване на ликвидност.

Изпълнението на заявката за ликвидност се осъществява след заявката за сетълмент на БИСЕРА6 по графика на RINGS.

Резултатът от сетълмента на заявката за ликвидност подадена от Оператора се изпраща до участниците чрез SWIFT съобщения MT900/910 генерирано от RINGS, в зависимост от това дали сметката за сетълмент на участника е дебитирана или кредитирана.

Референциите в SWIFT съобщението, започващи с „INS“ служат за отличаването на заявките за ликвидност от заявките за сетълмент, подавани от БИСЕРА6.

Ако заявката за ликвидност не може да бъде изпълнена поради недостатъчна наличност по сметката за сетълмент на участник/участници в рамките на определеното време съгласно Правилата за работа на RINGS, тя се отхвърля от RINGS, като в отговора до БИСЕРА6 се посочва участника/участниците с недостатъчна наличност.

След получаване на отговор с резултата от сетълмента MT298/251 с посочен в поле M03 BIC на участника/участниците с недостатъчна наличност, Операторът изключва съответния участник/участници с недостатъчна наличност от заявката за ликвидност и подава към RINGS без забавяне преизчислената заявка за ликвидност.

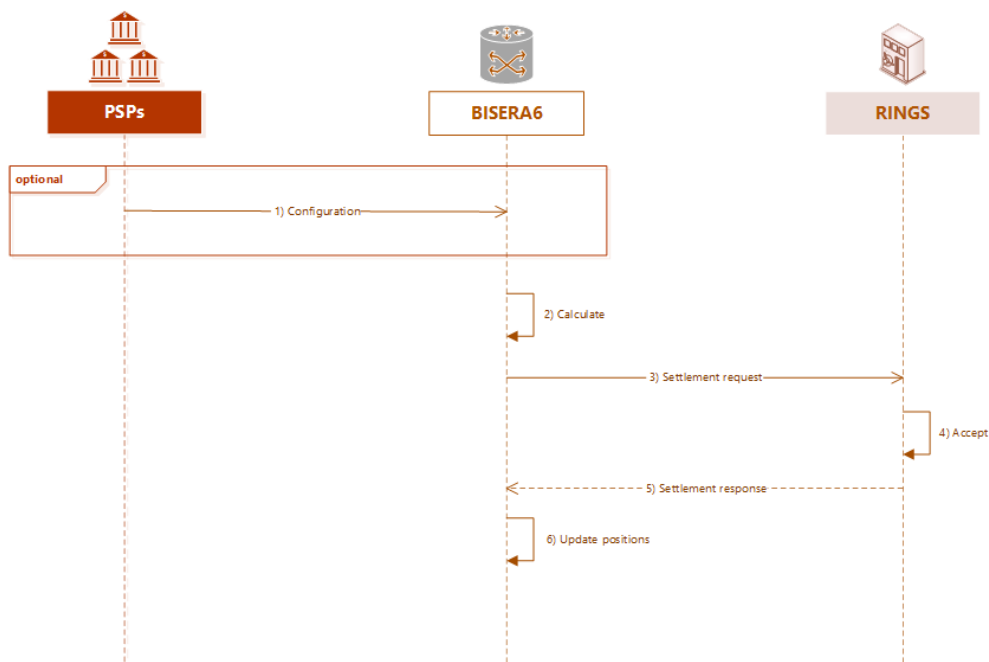
В случай на недостатъчна наличност по сметката на някои от участниците в преизчислената заявка, действията по отхвърляне, преизчисляване и подаване на преизчислена заявка се повтарят до успешен сетълмент на преизчислената заявка.

В случаите на изпълнение на заявка за ликвидност след заявка за нетен сетълмент на БИСЕРА6 съгласно графика на RINGS, Операторът подава заявката за ликвидност само след успешен сетълмент на предхождащата я заявка за нетен сетълмент на БИСЕРА6.

Процесът по управление на ликвидността на участник е показан на Фигура 5:

1. Всеки участник конфигурира стойностите на лимитите и наличностите по партидите;
2. БИСЕРА6 калкулира и изчислява стойностите по партидите на всеки един участник;
3. БИСЕРА6 изпраща Заявка за ликвидност към RINGS;
4. RINGS приема и обработва Заявката за ликвидност;
5. RINGS връща отговор към БИСЕРА6 с резултата от сетълмента;
6. БИСЕРА6 обновява позициите (наличностите) по партидите на участниците.

Liquidity management

Фигура 5

5.2.5 Сетълмент на пакетните плащания

Сетълментът на пакетните плащания се изпълнява по предплатен модел.

Момент на въвеждане и момент на неотменимост за пакетните плащания е моментът, в който нарежданията са приети от БИСЕРА6 като отговарящи на формалните изисквания на системата съгласно Приложение 1b „Интерфейсни спецификации – пакетни плащания“.

Сетълментът на приет от БИСЕРА6 файл с пакетни плащания се изпълнява веднага при разполагаема наличност по партидата на участника над дефинирания минимален лимит.

Ако за изпълнение на пакетно плащане няма достатъчно наличност по партидата на участник, пакетът не се отхвърля, а остава в статус „чакащо плащане“ за обработка до захранване на партидата от входящи трансакции или при цикъл за осигуряване на ликвидност. Обработката на чакащите пакети на даден участник се стартира по реда на постъпването им в БИСЕРА6.

При неосигурена наличност по партидата на участник в текущия работен ден, чакащите пакетни плащания се отхвърлят от системата при настъпване на cut-off (20:00 ч.).

Получателите в резултат на успешно валидиран пакет с плащания, получават безусловно сумите. Ако не могат да усвоят сумата от конкретна трансакция във файла (например несъществуващ IBAN на получателя), те инициират връщане на съответната трансакция.

Всички цикли за управление на ликвидност са с еднакво поведение – всеки участник управлява ликвидност за отложените пакетни плащания на база лимитите, които е дефинирал по собствената си партида. Операциите по дебитиране или кредитиране на партидата на участника се извършват автоматично от системата срещу кредитиране и дебитиране на съответната сметка за сетълмент на участника в RINGS чрез подаване на заявки за ликвидност по време на съответния цикъл за осигуряване на ликвидност.

5.3 Сетълмент на бюджетните и небюджетни плащания

5.3.1 Сетълмент и неотменимост на междубанковите нареждания за превод

Сетълментът на приетите от БИСЕРА6 междубанкови нареждания за превод се извършва в RINGS.

Сетълментът на междубанковите нареждания за превод се извършва само в работните дни на RINGS.

Момент на въвеждане и момент на неотменимост на нарежданията за превод по бюджетно и небюджетно плащане е моментът, в който БИСЕРА6 получава нареждането за превод и го валидира като отговарящо на формалните изисквания на системата съгласно Приложение 1 „Интерфейсни спецификации – достъп и обмен на данни чрез БИСЕРА6“.

Графикът за сетълмент на приетите от БИСЕРА6 междубанкови нареждания за превод се определя от БОРИКА АД, съобразно графика на системния ден на RINGS, след съгласуване с БНБ.

В рамките на даден системен ден БОРИКА АД може да променя часовете за сетълмент на заявките по нареждане от страна на БНБ, като уведомява всички участници в системата.

Заявките за сетълмент се съставят в резултат на многостранно нетиране на взаимните задължения на участниците.

Заявката за сетълмент се изпълнява в RINGS при наличие на достатъчно разполагаема наличност по сетълмент сметките на банките платци и ако няма наложени ограничения на участващите в заявката банки.

Обменът на информация между БИСЕРА6 и RINGS се извършва чрез съобщения в SWIFT формат по технологията, описана в документ "Интерфейс RINGS - системни оператори", който не е предмет на тези правила.

Приетите от БИСЕРА6 нареждания за превод, включени в заявка за сетълмент, са окончателни след нейното успешно изпълнение в RINGS.

Резултатът от заявката за сетълмент, подадена от БИСЕРА6 в RINGS, е задължаване или заверяване на сетълмент сметките на участниците в БНБ.

5.3.2 Процедура за сетълмент на междубанкови нареждания за превод

Сетълментът на междубанковите нареждания за превод се извършва при спазването на следната процедура:

Всеки системен цикъл обичайно има една заявка за сетълмент, а в случай на ликвидни затруднения на някой от участниците – две или повече.

Всеки системен цикъл включва нареждания за превод, приети от БИСЕРА6 за изпълнение на този системен цикъл, и нареждания за превод, неизпълнени на някои от предишните за деня системни цикли.

Съставянето на заявката за сетълмент за всеки системен цикъл стартира само след изпълнението или отхвърлянето на всички заявки за сетълмент за предишния системен цикъл и на заявката за ликвидност, предшестваща текущата заявка за сетълмент.

Сетълментът на всички системни цикли, с изключение на последния за деня, се изпълнява по следния начин:

- 1) Изчисляват се нетните позиции на участниците за всички включени в системния цикъл междубанкови нареждания за превод (включително и всички нареждания за превод, неизпълнени на предишни системни цикли за деня);
- 2) Съставя се заявка за сетълмент и се изпраща към RINGS;
- 3) Ако заявката за сетълмент бъде успешно изпълнена в RINGS, сетълментът за включените в заявката нареждания за превод е финален;
- 4) Ако заявката за сетълмент не може да бъде изпълнена поради недостатъчна наличност по сметката за сетълмент на участник/участници в рамките на определеното време съгласно Правилата за работа на RINGS:
  - i. Заявката за сетълмент се отхвърля от RINGS, като в отговора се посочва участникът/участниците с недостатъчна наличност;
  - ii. БИСЕРА6 изключва от този системен цикъл всички нареждания за превод подадени от посочения участник/участници с недостатъчна наличност. Така изключените нареждания за превод остават да чакат в БИСЕРА6 и се включват за изпълнение в следващия системен цикъл;

- iii. За останалите за системния цикъл нареждания за превод се изчисляват нетните позиции на участниците и се изпраща без неоснователно забавяне нова заявка за сетълмент в RINGS.
- 5) При отхвърляне и на преизчислената заявка за сетълмент по т. iii, всички нареждания за превод се прехвърлят за изпълнение в следващия системен цикъл.

Сетълментът на последния за деня системен цикъл се изпълнява по следния начин:

- 1) Изчисляват се нетните позиции на участниците за всички включени в системния цикъл междубанкови нарежданията за превод (включително и всички нареждания за превод, неизпълнени на предишни системни цикли за деня);
- 2) Съставя се заявка за сетълмент и се изпраща към RINGS;
- 3) Ако заявката за сетълмент бъде успешно изпълнена в RINGS, сетълментът за включените в заявката нареждания за превод е финален;
- 4) Ако заявката за сетълмент не може да бъде изпълнена поради недостатъчна наличност по сметката за сетълмент на участник/участници в рамките на определеното време съгласно Правилата за работа на RINGS:
  - i. Заявката за сетълмент се отхвърля от RINGS, като в отговора се посочва участникът/участниците с недостатъчна наличност;
  - ii. БИСЕРА6 изключва от този системен цикъл всички нареждания за превод от посочения участник/участници с недостатъчна наличност. Така изключените нареждания за превод се отхвърлят от БИСЕРА6;
  - iii. За останалите за системния цикъл нареждания за превод се изчисляват нетните позиции на участниците и се изпраща без неоснователно забавяне нова заявка за сетълмент в RINGS;
  - iv. Ако заявките за сетълмент бъде отхвърлена от RINGS, нарежданията за превод, включени в нея се отхвърлят от БИСЕРА6.

След приключването на сетълмента БИСЕРА6 информира участниците за резултата.

5.3.3 Резултат от сетълмента на междубанковите преводи

За всеки системен цикъл, за изпълнените на този системен цикъл нареждания за превод, БИСЕРА6 създава и подготвя за получаване от:

- 1) Банките на получателите – нарежданията за превод, предназначени за съответната банка;
- 2) Банките на платците – съобщения за потвърждение на всяко изпълнено нареждане за превод, иницирано от съответната банка;
- 3) Обобщена информация за банка, включваща:
  - i. Обща сума на входящите и изходящи нареждания за превод и нетната позиция на банката;
  - ii. Общата сума на входящите и изходящи нареждания за превод по клонове на банката.

За всеки системен цикъл преди последния за деня, неизпълнените нареждания за превод за този системен цикъл се включват за изпълнение в следващия системен цикъл. БИСЕРА6 не съставя съобщения за статуса на такива нареждания за превод, за банката на платеца.

За последния за деня системен цикъл, за отхвърлените на сетълмент нареждания за превод БИСЕРА6 създава и изпраща на банката на платеца съобщения за отхвърлено нареждане за превод.

БИСЕРА6 не поддържа опашка от чакащи нареждания за превод за следващия системен ден.

За последния за деня системен цикъл БИСЕРА6 създава и подготвя за получаване от банките информация за обобщените за деня резултати от всички обработени от системата нареждания за превод за съответната банка.

5.3.4 Приемане и контрол на постъпващата в БИСЕРА6 информация

БИСЕРА6 приема нареждания за междубанкови преводи за изпълнение на бюджетни плащания само с вальор системния ден на RINGS.

В рамките на системния ден в БИСЕРА6 се изпълняват няколко системни цикъла, чийто брой и график са посочени в Приложение 5 „График за работата на БИСЕРА6” и са съобразени с графика на системния ден и изпълнение на заявки за сетълмент на БИСЕРА6 в RINGS.

Промени в графика на системните цикли могат да се правят динамично през деня при промени в графика на системния ден и изпълнение на заявки за сетълмент на БИСЕРА6 в RINGS.

Всеки системен цикъл преминава през няколко фази:

- 1) Отваряне за получаване, валидиране и приемане на нареждания за превод и друга информация за изпълнение в текущия системен цикъл;
- 2) Получаване, валидиране и приемане на нареждания за превод и друга платежна информация за изпълнение в текущия системен цикъл;
- 3) Затваряне за получаване, валидиране и приемане на нареждания за превод и друга платежна информация за изпълнение в текущия системен цикъл;
- 4) Подготвяне на включените за изпълнение в текущия системен цикъл междубанкови нареждания за превод за сетълмент в RINGS;
- 5) Изпълнение на заявка/заявки за сетълмент в RINGS за включените в текущия системен цикъл междубанкови нареждания за превод;
- 6) Подготвяне и предоставяне на участниците на резултатите от сетълмента за текущия системен цикъл и друга платежна информация.

Във всеки един момент има точно един системен цикъл, отворен за приемане.

При настъпване на времето за подготвяне за сетълмент в RINGS, получаването на нареждания за превод за включване в отворения системен цикъл се спира и веднага се отваря за получаване следващият за деня системен цикъл, а ако няма такъв, се отваря първият системен цикъл на следващия системен ден и започва приемане на нареждания за превод за изпълнение с вальор следващият системен ден на RINGS.

Времето за получаване, валидиране и приемане на нареждания за превод и друга платежна информация може да бъде удължено по искане на участник, в случай на технически проблем в системите на участника, възпрепятстващ подаването на данни към БИСЕРА6. В този случай се прилагат следните правила:

- 1) Участник, в чиито системи е възникнал технически проблем, възпрепятстващ подаването на данни към БИСЕРА6, може да заяви писмено пред БОРИКА АД, не по-късно от 30 минути преди планираното време за затваряне на текущия системен цикъл, искането си за удължаване на времето за получаване, валидиране и приемане на нареждания за превод и друга платежна информация за текущия системен цикъл, с до 1 час, като посочи основателни причини за това. За целта участникът попълва и подава

към БОРИКА АД Приложение 6 „Уведомление за технически проблем при участник“.

- 2) БОРИКА АД може, след съгласуване с БНБ, да удължи времето за получаване, валидиране и приемане на нареждания за превод и друга платежна информация за текущия системен цикъл, с поисканото от участника време или по-малко, за което БОРИКА АД уведомява участниците в БИСЕРА6 със съобщение в системата.

6 Предоставяна информация от БИСЕРА6

6.1 Информация за обработваните плащания

За целите на управлението на ликвидността по сетълмент сметките на участниците, БИСЕРА6 осигурява на всеки участник в режим на реално време информация, разграничена по типове плащания (незабавни, пакетни и бюджетни), както следва:

- 1) Общата сума на наредените преводи, общата сума на постъпващите преводи и нетната позиция;
- 2) Общата сума на постъпващите преводи по участници платци.

За целите на наблюдението на платежния процес, БИСЕРА6 осигурява на БНБ информация, разграничена по типове плащания (незабавни, пакетни и бюджетни) в режим на реално време за всяка банка, както следва:

- 1) Общата сума на наредените преводи, общата сума на постъпващите преводи и нетната позиция;
- 2) Общата сума на входящите и изходящите преводи по банки.

БОРИКА АД осигурява информация на БНБ за наличностите по партидите в специалната сметка, като предоставя файл с детайлна информация за салдото по партидата на всеки участник, включено в общата сума на крайното салдо по специалната сметка към успешен сетълмент на последната заявка за ликвидност съгласно графика на RINGS.

6.2 Обобщена информация за сетълмента

БИСЕРА6 предоставя на всеки участник информация за сетълмента в RINGS, както следва:

- 1) Общата сума на входящите и изходящи нареждания за превод и нетната му позиция за деня;
- 2) Общата сума на входящите и изходящи нареждания за превод за деня по ДПУ, включени в системата чрез участника.

БИСЕРА6 може да предоставя на всеки участник информация за сетълмента по партидата му в специалната сметка на БОРИКА АД, както следва:

- 1) Извлечение с всички движения и текущо салдо по партидата след всеки ликвиден цикъл и в края на деня за периода от предходното извлечение;
- 2) Извлечение с всички движения по партидата, с начално и крайно салдо за изминалия календарен ден.

6.3 Статистическа информация

БОРИКА АД предоставя на участниците статистическа информация за отчетен период, след заплащане на такса в съответствие с действащата Тарифа на БИСЕРА6.

По искане на участника БОРИКА АД може да предостави и друга статистическа информация, която се заплаща по договаряне.

6.4 Информация за достъпните участници чрез БИСЕРА6

Операторът осигурява таблица, съдържаща ВИС кодовете и друга необходима информация за доставчиците на платежни услуги, които имат достъп в БИСЕРА6.

6.5 Пренос на информация чрез БИСЕРА6

БИСЕРА6 осигурява на всеки участник, имащ достъп до системата, възможност за обмен и на друга платежна информация.

6.6 Електронен портал за сигурен обмен на документи

БОРИКА АД осигурява на участниците в БИСЕРА6 достъп до портал за осъществяване на информационен обмен, свързан с проучването на обработени чрез системата незабавни и пакетни плащания, които са обект на платежен спор или на измами и други инциденти.

На участниците се предоставя възможност за инициране на възстановяване на парични средства чрез незабавен сетълмент в БИСЕРА6 след приключване на спор.

БИСЕРА6 изпраща в електронен формат информация, съдържаща детайлни записи на трансакциите, обект на оспорвана или измамна трансакция към двата участника, които са страни в процедурата по оспорване.

7 Архивиране на информацията в БИСЕРА6

Постъпилата в БИСЕРА6 информация се съхранява и предоставя за ползване от участниците в режим реално време в рамките на минимум 5 дни, като междуременно се архивира.

Архивираната в БИСЕРА6 информация за подадените към системата нареждания за превод се съхранява за срок от 10 години.

При писмено поискване от участник в БИСЕРА6, БОРИКА АД осигурява възможност за възстановяване и предоставяне за ползване на архивираната информация.

БОРИКА АД предоставя информация при писмени запитвания от трети страни, доколкото са налице нормативни основания.

8 Сигурност и защита

8.1 Защита на информацията от неправомерен достъп или злоупотреба

В съответствие с действащите нормативни разпоредби, БОРИКА АД създава ефективни правила и процедури, целящи недопускането на пробиви в информационната сигурност на БИСЕРА6, които включват:

- 1) Надеждно изградена система за осигуряване на физическа сигурност чрез разпределени зони за сигурност, технически системи за контрол на

физическия достъп, видеонаблюдение, известяване и сигнализация и своевременна реакция при събития;

- 2) Внедрена система за осигуряване на информационната сигурност с цел осигуряване на защита на информационните системи чрез прилагане на технически средства за защита, извършване на мониторинг и анализ на събитията;
- 3) Осигуряване на сигурност и защита на програмната и техническа среда, обслужваща работата на БИСЕРА6 – строго разпределение на отговорностите по развойната и експлоатационната дейност, осигуряване на необходимото архивиране на информацията в двата центъра за данни, съхраняване на копията на програмното осигуряване в специални сейфове и др.;
- 4) Поддържане на различни категории потребители и нива на достъп до системата, съответстващи на дейностите и отговорностите, изпълнявани от оторизирани служители на БОРИКА АД;
- 5) Достъпът до БИСЕРА6, както и файловете/съобщенията, са защитени от неправомерен достъп чрез прилагане на програмно-технически средства за контрол на достъпа, защита на конфиденциалността и интегритета на данните;
- 6) Служителите и членовете на Съвета на директорите на БОРИКА АД, както и всички работещи за дружеството лица, не могат да разгласяват, освен ако не са оправомощени за това, и да използват за лично, на членовете на семейството си или трети лица облагодетелстване факти и обстоятелства, засягащи операции на участниците в БИСЕРА6 и техни клиенти, които те са узнали при изпълнение на служебните си и професионални задължения.

8.2 Работа в извънредни ситуации

БОРИКА АД поддържа процедури за работа в извънредни ситуации, чиято цел е във всеки един момент на възникнали инциденти или на извънредна ситуация, операторът на платежната система да предприеме своевременни действия за възстановяване на нормалният ѝ ритъм на работа.

- 1) Операторът на БИСЕРА6 изгражда и поддържа основна и резервна изчислителни системи, разположени в различни, отдалечени една от друга сгради;
- 2) Всяка изпълнена в БИСЕРА6 операция се регистрира едновременно в основната и в резервната изчислителна система;
- 3) В случаите на срив в основната изчислителна система на БИСЕРА6, недостъпност на сградата или друга извънредна ситуация, работата се поема от резервната система до 30 минути след настъпването на извънредна ситуация;
- 4) В случаите на възникване на извънредна ситуация БОРИКА АД своевременно уведомява БНБ и участниците в БИСЕРА6;
- 5) Операторът на БИСЕРА6 тества поне веднъж годишно плана и процедурите за работа в извънредна ситуация.

Когато участник установи нарушаване на нормалното функциониране на БИСЕРА6 или наличието на проблем, който може да доведе до такова нарушаване, той трябва незабавно да уведоми Банковия кол център на БОРИКА АД. Служител на Банковия кол център регистрира проблема и го насочва към Администратора на БИСЕРА6.

Организацията, начините за комуникация и действията за работата при възникване на инциденти и извънредни ситуации в БИСЕРА6, са описани в Приложение 2 „Правила за работа в извънредни ситуации“.

8.3 Непрекъсваемост на дейността

БОРИКА АД съставя и поддържа план за непрекъсваемост на бизнеса, обхващащ всички основни и критични инфраструктурни елементи, системи и мрежи, осигуряващи реализацията по предоставяните услуги на клиентите, в които се дефинират и приоритетите на критичните системи и процеси на БИСЕРА6.

Определят се действията и процедурите за възстановяване на нормалната работа на системата (изчислителните, криптографските, комуникационните и мрежовите средства) в случай на възникване на неочаквано или непланирано прекъсване, както и отговорностите на съответните звена и служители при вземане на решения.

Планът обхваща сценарии за действие, подлежащи на тестове и които гарантират, че в случай на появата на операционни проблеми, няма да прекъсне дейността на системата и/или същата ще бъде възстановена в рамките на два часа.

БОРИКА АД извършва тестване поне веднъж годишно на плана за непрекъсваемост на бизнеса или при настъпили важни промени в системата, свързани с нейните инфраструктура, процеси и специфични платежни услуги.

8.4 Център за помощ

За участниците в БИСЕРА6, Операторът поддържа услуга за оказване на помощ при възникване на проблеми.

Услугата включва:

- 1) Регистриране на възникнал проблем при участник, като се отбелязва часът на получаването му, описание на проблема и приблизително време за разрешаването му;
- 2) Установяване на същността и описание на детайлите на проблема;
- 3) Даване на съвет и оказване на помощ на участник в системата при решаване на поставен проблем. Това включва предлагане на алтернативно решение и стъпките, които трябва да се предприемат за продължаване на бизнес процеса при участника в системата;
- 4) Анализ на същността на проблема и насочването му за решаване от съответното компетентно звено на БОРИКА АД;
- 5) Проследяване на всички фази на развитие на проблема и докладване пред участника за начина на разрешаването му.

БОРИКА АД осигурява:

- 1) Незабавно приемане на всяко запитване от участник в системата по възникнал проблем;
- 2) Установяване на същността и важността на проблема и докладване на резултата пред участника.

---

9 Допълнителни разпоредби

Настоящите Правила на БИСЕРА6 са одобрени и приети от Съвет на директорите на БОРИКА АД на 15.12.2020 г. и са изменени с решение от Съвета на директорите на 14.12.2021 г.

- 1) Предлагането на платежната услуга незабавни плащания в лева започва след решение на Съвета на директорите на БОРИКА АД при достигната пълна технологична готовност на платежната система и участниците, но не по-рано от влизане в сила на измененията в ЗПУПС и подзаконовата нормативна уредба, регламентиращи въвеждането на незабавните плащания;
- 2) С цел техническото осигуряване на пълна достижимост на незабавните плащания в лева, БОРИКА АД изисква всички доставчици на платежни услуги, които са достижими в системата БИСЕРА6 като участници или ДПУ с право на достъп, да бъдат достижими за получаване на услугата незабавни плащания в лева в срок до две години след нейното стартиране;
- 3) Предлагането на платежната услуга пакетни плащания в лева започва след Решение на СД и при готовност на участниците за внедряване на функционалните промени по стандарт ISO 20022 XML.